

Poštšina plačana v gotovini.

Leto III.

1925.
Štev. 5. ~ Maj.

Ljubljana.

J. Neškudla

Tvornica cerkvenih paramentov, bander,
kongregacijskih in orlovskih zastav.

Atelje za umetniško ročno ve-
zenje v zlatu in svili.

Ljubljana, sv. Petra c. 25.

*Sprejema tudi vsa popravila, ki se strokovnjaško
in po najnižjih cenah izvedejo.*

**Ceniki, vzorci, proračuni in načrti
se razpošiljajo brezplačno.**

VSAKA VIGREDNICA naj si naroči sledeče knjige:

Domači vrt. Praktičen navod, kako ga uredimo, obdelujemo in krasimo. Priredil M. Humek. Pojasnjeno z 69 podobami in 2 barvnima slikama. Cena knjigi Din 48—, vezani Din 60—.

Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem in o konserviranju sadja in zelenjadi. Za gospodinje in dekleta priredil M. Humek, s 13 barvanimi prilogami in 42 slikami. Cena Din 30—.

Slovenska kuharica. Velika zdaja z mnogimi slikami v besedilu, 33 barvanimi tabelami in s 193 slikami v naravnih barvah. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja 685 strani. Priredila S. M. Felicita Kalinšek. Cena elegantni v platno vezani knjigi Din 220—.

Izmed pripovednih spisov priporočamo predvsem:

Jos. Jurčič, spisi. 10 zvezkov, priredil dr. Ivan Grafenauer. Posamezni zvezki v elegantni vezavi, celo platno po Din 42—. Vseh 10 zvezkov z zlato obrezo v skupni elegantni kaseti velja Din 560—. Ta kasete z Jurčičevimi spisi je najkrasnejše darilo za nizko ceno. Broširani zvezki Jurčiča se dobe po Din 20—, navadna vezava pa po Din 30—.

Ceniki naše zaloge so brezplačno na razpolago!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA v Ljubljani.

Vsebina 5. številke:

O

Ideal (Vita)	97	Drobci iz gospodinjstva	111
Zaupnost (Učiteljica)	98	Za oči in roke	113
Gadja gnezda v dekliških srcih (Učiteljica)	99	Minka Svetlin piše	115
Iz spominske knjige (Angela)	101	Iz orliške centrale	116
Od srca do srca	101	Sestre sestram	117
Kako umetnik ustvarja in gradi (S. Savinšek)	103	Zrna in pleve	119
Mariji (Ksaver Meško)	105	Uredniška molčečnost	119
Verica (Zvona Primčeva)	105	Prejeli smo in priporočamo	120
Brez zajtrka (Šaloi gra v enem dejanju)	107	Oglasi.	
Storite tudi ve tako (Cirilka Šiška)	108		

Leto III

Štev. 5

VIGRED

1925

Maj

DEKLIŠKI LIST

IDEAL.

Čemu se smehljajo naše oči — skozi vročo roso solz? Čemu trepečejo duše v čudnovznesenem hotenju? Čemu — — —

Gledam prirodo, pestrobarven vrt božji. Gledam, mislim in se čudim. V vzorni vrsti gre vsaka stvarca svojemu cilju naproti... O, Čudoviti, kako si mogel vse tako divno urediti!

Oziram se v svojo dušo in se še bolj — čudim... Ali je dehteč vrt, ali je pesem, ali je morje (časih mirno, časih razburkano,) ali je — — —

Posluhnem. Neskončno tih spev drhti (ne vem odkod) v sladak vonj vijolic — ne vem odkod...

Mir.

Nekaj je pljusnilo. Zašumelo je, vzkipelo. Kaj je bilo? Morda je šel mimo človek, pogledal malomarno na mirno, blestečo gladino... Da bi pogledal globlje — o, saj ni mogel! Pa se je sklonil, pobral kamen, pol iz nevednosti, pol iz zavisti morda — in ga je vrgel v ubogo dušo.

Vihar! Noč!

O, cilj, naš daljni cilj! (Samo eden je, poti do njega je več!) Dušice — sestrice, kam?

Čemu se smehljajo vaše oči, čemu pojo vaše duše — kot zlato-strune harfe v templju božjem?

Bela meglica nad goro blesti, vsa v zlatu gori —

Kdo si, ki prihajaš kot steber dišečega kadila? Kdo si, ki se leskečeš kot jutranja zvezda v viharni noči tavajočim? — — —

Mila je kot luna, lepa kot zvezda, čista kot solnce — strašna kot oborožena bojna četa.

Ona je! Majniška Gospa!

Hitimo, hitimo! Ne zapirajte oči, trudne — hitimo za Njo! Pred nami je hodila, pot nam je ugladila — za Njo, k Njej!

Sedaj vem, zakaj se smehljajo naše oči, sedaj vem, zakaj pojo naše duše, pojo v viharju in solncu, v bridkosti in radosti...

Blagoslovljena!

VITA.

ZAUPNOST.

UČITELJICA.

3aupnost je vez, ki druží svet. Tajne niti razpleta od človeka do človeka. Ustvarja skupnost, podpira in nosi, pomaga in pospešuje pri vsem in povsod. Brez zaupnosti bi izginila s sveta družabnost in zrušil bi se ves družabni red. Medsebojna zaupnost nam je potrebna v ožjem in širšem življenjskem krogu: v družini in med prijatelji prav tako kot med narodi in državami. Na zaupanju sloni vse delo v naših poklicih, vse delo v gospodarstvu, prometu in trgovini. Pač je nezaupnost zlasti v sedanjih časih prav često na mestu, a vendar jo izjavljamo le v izrednih slučajih.

Poglejmo sebe! Kar smo in kjer delamo, povsod je zaupnost soljudi v nas temeljna zahteva. Ako opaziš le senco nezaupanja do sebe, se ti zdi, da se je skriló solnce za oblake. Zmanjka ti za delo gibalne sile, izgine veselje do dela in ves pogum. Pač more tako nezaupanje za kratko dobo dvigniti tvoj ponos, da prav nalašč pokažeš, koliko je v tebi moči in zmožnosti, a le redkokdaj moreš pri tem ohraniti notranjo zadovoljnost.

In kar tako nujno rabiš zase, hočeš li odreči drugim? Ne, tega nikakor ne smeš! Nudi vsakemu prijaznosti, naklonjenosti in zaupanja kar največ moreš! Zaradi tega še ni treba, da zatisneš oči pred tujimi napakami, da pritrdiš vsemu brez lastne sodbe. Tudi kot stroga poznavalka ljudi moreš imeti zaupljivo dušo, ki še veruje v dobro v človeku celo tam, kjer navidezno prevladuje zlo. Taka zaupljivost more rešiti mnoge, ki so na poti v pogubo. Kako lepa je taka zaupnost, ki zna dvigati, odpuščati, plemeniti! Zaupnost budi nerazvite moči in pomaga življenju do pravičnega razmaha.

Toda marsikatera okolnost ovira zaupljivost. Z nekako rezerviranostjo se navadno obnašamo v družbi, ki je znana, da neusmiljeno pade po odsotnih in z naslado prerešetava njihove dobre, še rajši pa slabe lastnosti. Nehote nas obide misel: prav tako bodo obirali mene, ko odidem. Kako naj bi bil človek v taki družbi odkrit in zaupen?

V prvi vrsti se moramo torej držati vselej in povsod načela, da naj spremlja vse naše izjave o bližnjem prava in resnična ljubezen ter da skušamo iz vsake slabosti bližnjega najti vendar tudi nekaj dobrega. Seveda ne moremo iz črnega napraviti belo in slabega spremeniti v dobro. Vendar pa lahko opozorimo na okolnosti, ki morda stvar omilijo. Pred vsem pa moramo paziti, da se zaradi ene napake bližnjega ne uniči cela njegova osebnost. In četudi nimaš v njegovo obrambo povedati nobene vrline, povej vsaj to, da se ti ne zdi plemenito in lepo, izrekati sodbe o odsotnih, ki se ne morejo braniti. Nekateri ti bodo zamerili, mnogi — in sicer večina boljših — pa pritrdili.

Tudi silna občutljivost za vsako opazko v družbi je okolnost, ki ne pospešuje zaupljivosti, ampak goji nezaupnost ter vodi stran od vsake ljubke družabnosti. Iz takih malenkostnih vzrokov nastanejo včasih celo dolgotrajne zamere in sovraštva. So nekateri, ki se drže starih principov: oko za oko, zob za zob — ter o kakem odpuščanju niti slišati nočejo. Kdor jih ima za sovražnike, gorje mu!

Dalje jih je na tisoče, ki sicer odpuste, a pozabiti ne morejo, tako pravijo. To je polovičarstvo, je laž v stvari, ki se dotika najgloblje vezi človeka s človekom; ta način odpuščanja je nestvor. Ali ne čutiš, kako ponujaš bližnjemu zastrupljeno pijačo? Ali ni to laž tudi proti tebi sami? Ali ni boljše odkrito sovraštvo kakor še nositi v srcu srd in to morebiti celo z nekakim mučeniškim izrazom? Kakšne posledice ima tako ravnanje, je znano tebi in meni: razdvojitev v družinah, senca in mrzel mrak nad mladostjo, zagrenjena starost i. t. d.

Imamo pa tudi prav dobre pospeševalce zaupnosti; v prvi vrsti je to odkritost. Kakor vsaka čednost ima tudi odkritost svoje idealno lice in svojo karikaturu. Odkritost je jasna in prozorna kot kristal. Pove svoje mnenje naravnost, brez ovinkov in brez strahu; vendar je pri tem mila in ljubezniva. Poznamo pa tudi odkritost, ki je neprizanesljiva, ki se vsiljuje, ki udarja s pestjo tudi tam, kjer bi zadostovalo samo s prstom pokazati.

Temelj odkritosti je ljubezen do resnice, je ljubezen sama. Komur je do tega, da si privzgoji odkritost, bodi resničen v govorjenju in dejanju, resničen napram sebi in drugim. Poznamo ljudi, ki so navidez odkriti, vendar znajo najboljše in najvažnejše prihraniti zase. Celó take poznamo, ki skušajo zato pridobiti druge z odkritostjo, da jih potem varajo ali izkoriščajo. Na drugi strani pa vidimo tudi navidezno zaprte ljudi, ki pa so na pravem mestu in o pravem času pristojušni, zaupni in odkriti. Ni torej vsaka odkritost enako dobra in posnemanja vredna.

Preveč odkritim ljudem, ki nosijo srce takorekoč na jeziku, ni dobro vedno zaupati: kajti tudi odkritost je treba preizkusiti. Celó tam, kjer je pristna, ni vedno enako vredna; manjšo vrednost ima pri plitvih, površnih naravah, naravnost zlata pa je pri globokih značajih. Odkritost globokih duš ti nudi zaklade, od katerih resnično obogatiš. Celó opomine in svarila sprejmeš lažje od resnično odkritega človeka, ker veš, da je dobrohoten in ima zlato srce.

Poleg odkritosti pa resnično medsebojno spoznavanje brez primere pospešuje zaupnost. Toda ne smeš zahtevati vsega zgolj od bližnjega, tudi sama moraš njemu nuditi prav tisto, česar ti od njega pričakuješ. Sama pa stopaj z odprtimi očmi v življenje! Prav gledati in pravilno videti te je sicer učila že vzgoja, a dobršen del tega učenja je prihranjen tvoji samovzgoji.

Ne zadošča pa, da le z odprtimi očmi sprejemaš vaše vtise zunanjega življenja, temveč moraš te vtise tudi v svoji notranjosti predelati: razbrati, ločiti, prilagoditi lastnim potrebam, da se na ta način z njimi obogatiš.

To velja zlasti še o osebnih stikih, ki se ti nudijo ali jih iščeš sama. Odprtih oči, t. j. z razumom in pametjo izbiraj družino ter se vselej in povsod zavedaj, da je lepo, dobro in krepostno življenje tvoja dolžnost. Seveda pa se mora s pametjo in razumom vezati tudi srce in le kdor ima sam gorko čuteče srce, sme zahtevati razumevanja, vdanosti in ljubezni od drugih.

GADJA GNEZDA V DEKLIŠKIH SRCIH.

UČITELJICA.

(Dalje.)

n Tilka?

Žal ji je sinočnje černosti, ker vé, da je nežnočuteči sestri Milki uničila nekaj nepopisno lepega. Saj Milka ni taka, kakršni so drugi ljudje. Dasi je resna in mirna, ima še prav otroško dušico in res je grdo, da jo je sinoči tako zelo razžalila.

Toda, kako naj to popravi? Tilka razmišlja. K Milki naj gre, s prijazno besedo naj se ji opraviči in pove, da se tudi letos veseli prelepega božiča. Dobro bi bilo, če bi tako storila. — Pa kaj, ali ni zahteva prevelika? Saj je vseeno, če včerajšnji dogodek pri miru pusti. Milka je tako skromna, še sitno bi ji bilo, če bi prišla k nji s tako ceremonijo. Mali vragec, ki je z napetostjo pričakoval tega preokreta v Tilki, si olajšan oddahne. Kar vroče mu je že bilo od strahu pri teh čudnih Tilkinih mislih. Zdaj mu je zopet dobro in pogum se mu vrača.

Po pasje spremlja vragec Tilko v šolo. No, vendar! Tam že prihajata Zinka in Ivka, ki sta navadno vedno dobre volje. Tilka je vesela, da ji ni treba misliti

na sitno včerajsnjo zadevo. Vravec ji seveda pomaga z najiznajdljivejšimi stvarmi. Zinka in Ivka se veseli primeta Tilke in vse tri polne šal in smeha pridrve v šolo. Ves razred jih je poln. S težavo se premagajo, le iz strahu pred resno gospodično učiteljico! A kljub njeni strogosti frče pisemce, polna hudobnih opazk, iz ene klopi v drugo.

V odmoru se šele prav odpro zatvornice. A naenkrat pade nepremišljena beseda, ki Tilko razžali. „Tega si ne dovolim!“ zakliče jezna in zapusti prijateljice. Vse ji seveda prigovarjajo, toda vrab sovražnosti se je že s kremplji oprijel Tilke in ji tudi zdaj narekuje trde besede za součenke. —

Z navidezno prijaznostjo se usede Tilka doma h kosilu. Vsi so veseli in dobre volje, le njo gloda nemir. Žlico za žlico zajema, a resnično prijazne besede nima za nikogar. — — —

Vragi raznih stopenj černosti so v Tilkinem srcu vsakdanji gosti. Veliko krdelo divjih hudobcev je že bilo. Hudobni in nagajivi so za Tilko in vse, ki imajo ž njo opraviti. Od veselja žvižgajo, kadar se jim posreči uničiti kako veselje. Kako so veseli, če pripravijo Tilko, da mesto prijaznega obraza kaže svoji okolici naj-sitnejši in najčmernejši izraz. Ne pozabijo jo podkuriti, da povsod in vselej trmasto ostane pri svojih trditvah, četudi niso pravilne. Prilizujejo se ji in jo čez vso mero hvalijo, če je razposajena in divja kakor fant. To pa le zato, da jo pritirajo do skrajnosti in je skok potem tem globlji, černost tem večja.

Le malo sovražnikov imajo vrabi v Tilkini okolici: njene starše in sestro Milko. Hinavsko se potuhnejo pod strogim pogledom očeta in matere. In Milka? Tu imajo vrabi mnogo dela. S peklensko hudobnostjo izrezljavajo puščico za puščico, ki jih strelja Tilka v svojo sestro. Toda vse, vse se obrnejo na Milkini potrpežljivosti in zadenejo Tilko samo. — Z zobmi že škripljejo hudobci. Ne morejo prenesti mirnega Milkeinega pogleda, ki le odpušča in je izliv in izraz njene blagosti. Tudi Tilka ne more biti mirna pred prosečim pogledom sestre Milke: trohica dobrega se še oglašča v njenem srcu.

A vražje krdelo se zbere k posvetovanju: Ali naj se nam izmuzne? Kaj naj še napravimo? Česa je še nismo naučili? Sovraštva, sovraštva, tega še ne zna. Sovražiti mora svojo sestro, hinavko, svetohliko! — In kakor ogabni črvi so se jele prerivati v Tilkini glavi zle misli: „Pa kaj se brigaš za tercialko? Ali ni že napol mrtva od same pobožnosti? In tebe hoče tudi tako napraviti! — Ali se morebiti ne dela tako dobro, pobožno in pridno zato, da tebi škoduje? Ali morebiti ni res? Saj le ona kaj velja pri hiši. Milka in zopet Milka, vedno in povsod. A tebe ne upošteva nihče. — Sploh pa, hinavka, ti rada prepuščam tvoje prvenstvo, le meni daj mir! Ti svetnica s sijajem okoli glave! V oltar se postavi, ti patrona sodnega dne!“

In te misli so prešle v besede in so izbruhnile na dan in v obraz krotki Milki. Milina in dobrota, bridke solze blage sestre so napravile globok vtis na Tilko. Vest se ji je oglasila s strašno resnobo. — Vraga je splašil ta nenavadni preokret, a še enkrat je naskočilo krdelo divjih psov Tilkino dušo, ki so jo, nevarjeno odpora, oropali zadnjega ostanka lastne zavesti. Vdala se jim je brez pri-držka in odslej tudi Milkina blagost in sestrinska ljubezen nista napravili nobenega vtisa več nanjo.

Nesrečnica je od tega dne razdvajala domačo hišo in vse sorodstvo. — Sejala je sovraštvo, kamor je stopila njena noga. Nemirno in nestalno je taval v življenje, spremljana od neurejenega spremstva sovražnih, zavidljivih, škodoželjnih misli, ki so nemoteno prehajale v prav take želje in se končavale v hudobnih dejanjih, ki so zahtevala, da se Tilka izloči iz človeške družbe.

Tilka je umrla v ječi...

(Dalje.)

IZ SPOMINSKE KNJIGE.

Izpisala ANGELA.

I.

Kar zvezda je v noči, kar v letu je maj,
je v svetu vihravem kristalni značaj.
Ne v sreči porojen, v obilju vzgojen —
v trpljenju obrušen značaj je jeklen;
ljubezen kot solnce, kot ogenj pogum,
a v zdravem soglasju srce in razum.
V dejanju neutrudnem se javlja značaj
in blagor domovja je dela sijaj.
In ostra je sodba in trd je korak
za sveto, za pravo, a mir je sladak — —

II.

Na življenje Tvojega naj poti
jasno pnè nebo se nad Teboj!
Če pa kdaj oblak Ti ga prereže,
naj korak ne zatrepeče Tvoj!
Močna stoj!
Veruj, upaj, da izza oblaka
Ti prisije solnca topli soj!

III.

Srce s svojo mehko ljubeznijo bodi dejanjem vodnik!
A v svitu večno veljavnih božjih načel jim bodi razum neizprosni sodnik!

•••○○•••

OD SRCA DO SRCA. (POMENKI Z GOSPO SELMO.)

Različna pota.

„Tu ali tam?“ — Pestro blesteče vnanje
prireditve, sijaj večernih zabav, veselje družab-
nih izletov, blesk javnih nastopov — to in še
mnogo drugega poizkuša z nevidnimi nitkami
zapresti Tvoje srce, Tvojo dušo v navidezno
sijajno življenje. Sijaj, bogastvo, sreča, ljubka
družabnost zapolje v Tvojo dušo misel, da
si zdaj pač že lahko dovoliš nekoliko prostosti.
Mogočni valovi življenja že čakajo na Tvojo
ladjico, da Te poneso daleč, daleč... Svet Ti
bo dal veselja v obilici. Izbrana družba v Tvoji
okolici Te priklene nase z vso močjo. Dan in
noč se Ti vrstita v zabavah, veselju, uživanju.
Pride pa dan, gotovo pride, morda tiha večerna
ura pomladne nedelje, tedaj obstaneš s svojo
utrujeno dušo na bregu burnega življenja. Morda
prideš tedaj k sebi in tedaj občutiš svojo po-
polno brezmoč, čudno otopelost za vse zunanje
vtise, neznan strah v svoji notranjosti. — Toda
kmalu se poženeš zopet na pot, v vtinec živ-

ljenja, dokler Ti prve bele niti v doslej črnih
laseh, usehle poteze doslej svežega obraza, po-
manjkanje doslej bogatih in živahnih dovtipov
ne naznanijo prihoda neljubega, a gotovega go-
sta — starosti! Krog Tvojih prijateljev in čas-
tilcev postaja vsak dan ožji. Doigrala boš svojo
vlogo, življenje Te bo porinilo v stran, v ob-
cestje, da ostane na življenjski cesti dovolj pro-
stora za tekmo drugim mladim, svežim, pol-
nim življenja, ki se baš na Tvojem mestu
venčajo s cvetjem in rožami sreče, ljubezni. —
In Tebi ostane samota. Prevara, razočaranje,
grenkoba, nesreča, žalost, bolezen bodo tedaj
Tvoje tovarišice. Spomin na preteklost: ena
sama, velika, neznosna grenkoba. In v Tvoji
duši tema. noč, brezupnost, obup...

Prijateljica! Kdor se vrže brez vsake ome-
jitve zgolj v ta svet, kdor se izživlja zgolj v
svetnem veselju, kdor se izgublja samo v ze-
meljskih stvareh, ta hiti v praznoto, ki je pač
najstrašnejše, česar se človek najbolj boji. Vse

zemeljske stvari odpadejo prej ali slej, gotovo pa ob smrtni uri od njega, odpovedo svojo službo njemu, ki jim je vse življenje tako zvesto in vdano služil. — S prazno dušo priti pred Boga pa se pravi: prazen, brezupen, brez Boga ostati vso večnost...

Tudi ta, ki stoji brezdelen na zemlji, nemiren, nestalen popotnik po njenih širokih cestah, vedno nezadovoljen, dalje in dalje hrepenec, o sreči sanjajoč — tudi ta je neprijazen, mrk gost za ta in oni svet.

Kdor pa nosi Boga v svojem srcu, kdor živi v Njem, ta pa izrablja svoje najboljše moči za resno delo, za požrtvovalno službo svojega bližnjega. Ta tudi pije iz kristalne čaše čisto in nežno veselje v svojo okrepitev. Kajti v bridkosti in težavah, ki so mu vsakdanji gostje, mora izbrati kapljico svetega veselja, da ne klone pod njihovimi udarci, nego upira svoje oko kvišku. Kljub temu pa ni boječ, otožen in utrujen svetožalec, četudi se ne pusti s suženjskimi verigami prikovati na svet. Prost, miren in vdan otrok božji je in tajni vzklík njegove Bogu vdane duše je: »Nemirno je moje srce, dokler ne počiva v Tebi, o Gospod«.

Odgovori na pisma.

Mladena. Veseli me, da si našla v odgovoru vsaj nekoliko tega, česar si pričakovala. Razumem pa seveda prav dobro, da se vse ne da predrugati kar v hipu. Dovolj je zaenkrat, če si uvidela, da se prav nič ne da izsiliti, in si tudi opustila vse take poskuse. Posledicam »te šole«, kakor svoj doživljaj sama imenuješ, pa ne morem pritrditi. Glej, draga, če se je stvar vsaj na videzno lepo preokrenila, četudi sama še trpiš, na noben način ne smeš kazati tega na zunaj! A to storiš, če si neprijazna in osorna — in celo napram takim, ki Ti niso hudega zadržali. Vso svojo bol skušaj urediti sama s seboj, četudi ni lahko. Za druge pa bodi vesela, vedra, družabna, dobra, blaga! Boj s samoljubjem — in v takih slučajih ga je precej — mora trajati vse naše življenje. In če se nam zdi, da smo ga že dovršeni del izvojevali, pride zopet nov napad in od naše strani je treba nove obrambe. Ti boji in te zmage so nam stopnice k cilju. Le pogum! In kmalu se zopet oglasi!

Osamljena! Tvoje pismo mi pripoveduje o resnih bojih, ki jih prestajaš. Toda to naj te ne plaši! Vidim tudi, da imaš resno voljo, premagati vse ovire. Želim Ti še prav posebno mnogo božje pomoči. Vso skrb izroči Njemu, sama pa bodi tiho in pripravno Njegovo orodje! Saj praviš sama: »Bojevala se bom vztrajno in pogumno z božjo pomočjo dalje, dokler ne dosežem cilja.« Piši pa kolikorkrat utegneš, da Te bom v duhu spremljala pri Tvojem vztrajnem delu! — Zelo me bo seveda veselilo, če mi pošlješ svojo sliko, saj boš prva moja varovanka, ki Te bom vsaj po sliki poznala. Če se bova videli? Morda sva se že, pa nisva vedeli da sva si — v sorodu. Prav lep pozdrav!

Pozabljena vijolica v grmu. Saj sem vedela, da še prideš. Seveda pa sem se začudila, ko mi pišeš, da živiš še vedno v razdvojenosti. Mislila sem si pač, da se Ti je davno že vse obrnilo, da si srečna in da si v sreči že davno pozabila nâme. Torej pa vendar ni res in imava še mnogo govoriti. — Raztresenosti se varuj, kolikor moreš! Za vsako delo in tudi za odmor in počitek imej vsak dan določeni red! Ni se Ti treba bati enoličnosti in dolgočasnosti! Ko se privadiš tega reda, Ti bo postalo vse delo lahko, šlo ti bo hitro od rok in opazila boš, da Ti ostane pri tem urejenem delu mnogo časa, ki ga drugače izgubiš z nepotrebnim hlastanjem in skakanjem od enega dela do drugega. Ta prosti čas pa potem lahko porabiš morebiti zase, za one tihe trenutke, ki so vselej tako dobrodošli našemu srcu, naši duši. Porabiš ga lahko za delo v krožku, ker ne gre, da bi pustila vse delo streram in najsi so še tako pridne. Vsaka članica mora delati tudi za splošni blagor krožka. Pokazale pa se Ti bodo še druge prilike, da boš pridno izrabila čas, ki si ga pridobila s čuječnostjo, redom in zbranostjo. Uvidela boš kmalu, da postaneš iznajdljiva, previdna in razumna za marsikaj, kar gre zdaj neopaženo mimo Tebe. — Vidiš, draga, takele temelje, pota in cilje si postaviva od meseca do meseca, vedno večje in lepše in se nama bo kar gotovo posrečilo priti tja, kamor morava. Le ne preveč naenkrat! — Zelo sem vesela, da imaš dobro prijateljico. Da le nisi sama, vedno sama, kot si hotela biti! — Melanholični temperament še ni nič hudega sam po sebi. Varujta se le tistih posebnosti, (ki pa so njegovi izrodki), ki Vaju ločijo od vse okolice in Vaju napravijo nepriljubljeni pri sestrah! — Vse drugo seveda odobravam, a ne smem pisati, da Te ne izdam. Kmalu zopet piši!

Solzna rožica. O, Ti črnogledi otrok Ti! Z zanimanjem sem čitala Tvoje odlomke iz dnevnika. Ljubek je Tvoj razgovor s trkajočo ptičico na ledeno okno. Toda zdeti se mi hoče, da kakor si predolgo pustila čakati ptičico in Ti je ušla, prav tako delaš tudi v življenju: čakaš, razmišljaš, čolebaš, a pri tem zamudiš ugodno priliko in Ti marsikaj lepega odide mimo. Ko se zaveš, je prepozno in potem samo še tožiš! — Prijateljstva si želiš? Ali pa si pripravljena tudi kaj žrtvovati zanje? Odnehati nekoliko od svojih zahtev? Se ukloniti, vdati, potpeti? Čim manj iščeš samo sebe. tem tišje, zadovoljnejše postane Tvoje hrepenec srce. — Drugi odlomek pa mi hoče povedati, da si ugajaš baš v svojih posebnostih in jih hočeš še gojiti na račun svojega srčnega miru; kajti kolikor bolj se izgubljaš v svojih posebnostih, toliko bolj se oddaljuješ od soljudi. Vedi pa, da je človek družabno bitje, nujno navezan na sočloveka in taki pač ostanejo ljudje. Če pogledamo za onimi, ki so se oprostili vseh družabnih dolžnosti in trkajo naduto na svoj polni žep, vidimo, da drve po

opolski cesti navzdol. In za njimi nočemo! Pač pa gledajo naši pogledi navzgor, kamor hočemo priti, ko bomo dovršili tu svojo dolžnost. — Nič nisem huda! Le pošlji še kaj in še bova razmišljali in kramljali! In Tvoja mamica naju bo vesela in nama bo iz daljave pritrjevala. Bog Te živi!

Trpinka-Planinka. Prav nič se Ti ni treba opravičevati; meni so vsa dekleta ljuba in draga in vsaki hočem pomagati, če le morem. — Tebe razumem prav dobro, da Ti je hudo in Te boli, ker si bila obrekovana. Rada Ti verjamem, da po nedolžnem, in me veseli, da se tako krepko sklicuješ na to, da si v Marijini družbi. Tudi priznaš, v koliko si dala sama povod za lažnive govorice. Naj Ti bo to dobra šola za naprej! Kar se pa tiče poštenega namena, Ti pa seveda najodločneje svetujem, da se ne shajaš s svojim hodočim ženinom nikoli na samotnih krajih. Če imata resne namene, je umevno, da se morata o marsičem pogovoriti. Toda to naj se zgodi podnevi in na takem kraju, ki ne da povoda za nepotrebne sumnje od strani sosedovih. Zelo Ti priporočim II. zvezek „Predavanja“, ki ga lahko naročiš za 5 Din pri Orliški podzvezi, Ljubljana, Ljudski dom. Eno predavanje v tem zvezku je kakor nalašč zate! — Da bi mogla držati storjeni sklep, Ti prav zelo želim božje pomoči. Pri božjem grobu bom gotovo molila zate, po pirhe me pa ne bo, ker si predaleč in bi se izgubila. Potem mi moraš pa kmalu pisati da vem, kako je! Srčen pozdrav!

Izgubljena ovčka! Nič ne de, če nisi Orlica, Vigrednica si pa le in jaz sem prav vsem Vigrednicam na razpolago. Čim več jih je, tem bolj sem vesela; zato mi nisi prav nič nadležna, nasprotno: prav vesela sem Tvojega prihoda. Torej Orlica bi rada postala, pa nimaš prilike? Dotlej bodi zvesta Vigrednica in pozneje morebiti prideš tudi v ožji krog. — Zakaj ne greš v družbo? Ali nimaš časa in prilike, ali ne najdeš primerne družbe zase? Prav zelo bi Ti želela pristne, vedre dekliske družbe, da bi ne bila taka samotarka! Da bi hotela kar umreti, tega pa nikar! Le ne glej ljudi, ki imajo po Tvojem mnenju lepši poklic, udobnejše življenje! Skušaj si svojega napraviti bogatega in lepega! Saj ni odvisno prav nič od našega vnanjega dela, nego od notranjega namena, od naše zvestobe pri stanovskih dolžnostih, od našega mišljenja. Zato se Ti ni treba bati življenja; kajti če si svojo mladost urediš po lepih in pravih dekliskih

načelih, bo tudi poznejše življenje lepo in dobro. Za vse drugo pa bo skrbel Bog. Pridi kmalu zopet in povej še mnogo o sebi! Bog s Teboj!

Nesrečni otrok. Ko sem pračitala Tvoje vrstice, sem se zamislila in dolgo razmišljala, kaj Te je moglo pripraviti do takega obupa. Želela bi Te poleg sebe, da bi Te prišla za roko bi jo stisnila in Ti iskreno zatrdila, da Ti hočem pomagati, če je le mogoče. Kaj je vzrok Tvojega obupa? — Da ne moreš biti vesela v takem razpoloženju, Ti kaj rada verjamem. Ker pa se mi zdi, da je samo sočutje mnogo premalo, kar bi Ti rada dala, Te prosim, piši mi vsaj nekoliko natančneje, da Ti vem svetovati. Ne misli pa, da Ti prigovarjam iz radovednosti; bodi prepričana, da ne! Hudo mi je le, ker vidim in čutim Tvojo veliko bol, a Ti ne morem pomagati, ker pri Tebi še nisem „doma“, ker Te imam danes prvič pred sabo. — V najhujših trenutkih pa naj prikipi tudi Tebi iz srca vzdih Jezusov, ki Te je zadnjič v pridigi potolažil: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?“ Bog naj Ti molitev, klic po pomoči, in bodi uverjena, da se Ti bo oglasil v sredini srca, rekoč: „Tu sem! Kaj hočeš, da Ti storim?“ Tedaj pa mu povej otroško zaupno vse, vse! In prepričala se boš, da pride izdatnejša pomoč od Njega - Vsemogočnega kot bi Ti jo mogla nuditi jaz, četudi se niti za trenutek ne obotavljam, biti Njegovo orodje Tebi v pomoč. Zato piši prav kmalu in obširno. Iskren pozdrav!

Nagajivček. I, seveda si mi dobrodošel! Tudi Tebi so široko odprta vrata mojega srca. Le piši in mnogo piši, da se čimprej in tembolje spoznava! Tvoja hudomušnost me prav nič ne plaši, saj se tudi jaz rada, zelo rada smejem. Do osebnega spoznanja pa Ti, žal, ne morem prav nič pripomoči. Zdi se mi pa, da je uprav to posebno zanimivo, ker se ne poznamo osebno, a smo si vseeno dobre. Ali ne? Bog živi!

Evelina. Tega pa nikoli več ne reci, da si nisi upala pisati! Saj sem že tolikrat povedala, da sem baš samo za Vas vse tu in le čakam, da se morem razgovarjati z Vami. Torej prihodnjič prav mnogo napiši in nič se ne boj, da Te izdam! — Umevno, da Te teže misli na prihodnost, a vsaj tri četrtine teh svojih skrbi položi v božjo dobrotno roko, ki Ti bo Tvojo prihodnost mnogo bolje uredila, kakor si moreš sama misliti. Zvesto vrši svojo sedanjo dolžnost, zaupaj v Boga in vse bo dobro! Bog s Teboj!

KAKO UMETNIK USTVARJA IN GRADI?

SLAVKO SAVINŠEK.

Kolikor je stvari na svetu in izven njega, kolikor dogodkov in duševnih doživljanj v človeških dušah, toliko povodov in predmetov je, ki vplivajo na umetnika, da se mu rodi misel na umetnino, ki jo bo ustvaril in zgradil. Posebno zunanji svet, predmeti, ki jih umetnik vidi in opazuje, mu pože-nejo v duši klico, ki se iz nje rodi umetnina.

Ne vplivajo pa vsi predmeti na vsakega umetnika enako. Pa tudi en predmet ne na vsakega v istem smislu. En primer. Dr. Müller pripoveduje v svoji „Filozofiji o lepem“, da so trije nemški pisatelji in pesniki skupno ogledovali star francoski bakrorez, ki je predstavljal dva žalostna zaljubljenca, kričečo staro mater z vrčem v roki in sodnika z velikim nosom. V vsakem teh treh je vzbudila slika misel na umetnino. In napisali so na podlagi te umetnine: Zschokke povest, Kleist veseloigro, Wieland pa satiro. S tem primerom je, menim, najboljše osvetljen različni vpliv istega predmeta na različne umetnike.

V umetniku se mora misel na novo umetnino poroditi sama od sebe, kar se večinoma zgodi s pomočjo vidnih predmetov. Nikdar se ne sme siliti umetnik, da bi iz sebe silil nekaj, češ, zdajle moram tako napraviti. Samo sile ne pri ustvarjanju, ker potem postane velika nevarnost, da se delu sila pozna, da je prazno, površno, nedovršeno, ker se ni porodilo iz potrebe umetnikove duše.

Ko je taka v umetnikovi duši porojena misel na novi umotvor (motiv), ko čuti umetnik, da ga je obšlo razsvetljenje, ko čuti bivanje ustvarjajočega Boga v sebi, pa mora takoj na delo. Dokler ne stoje pred njim jasni obrisi umetnine, ne sme počivati; dokler ne vidi predmeta, ki ga hoče opisati, občutka, ki mu hoče dati konkretno obliko, kakor živega pred seboj, ne sme oklevati, ampak tvarino obdelovati hitro, z ognjem, z vso svojo dušo in zmožnostjo, da tako v enem mahu završi prvi, glavni, še „sirovi“, neobdelani del svojega umotvora, ki ga imenujemo v tem stanju: skica.

Potem se prične obdelovanje, podrobna izdelava. To pa mora vršiti počasi, s premislekom, z vso spretnostjo. Dušo: vsebin o umotvora ima že v glavnih obrisih. Dati ji mora tudi telo: obliko, ki bo tej vsebini najbolj prikladna, telo, ki bo to vsebino povsem do zadnje potankosti izčrpalo. Pri tem umetnika ne sme voditi samo čuvstvo, samo vroča fantazija; besedo mora dobiti tudi trezna premišljenost. Ne sme izdelavati v naglici, pa tudi ne brez pravega razpoloženja. Čim bolj s premislekom dela in samo v takih trenutkih, ko mu duša gori ustvarjajočega razpoloženja, lepšo umetnino bo ustvaril. Stvar, ki nam jo misli predočiti, mora videti živo pred seboj, vsak posamičen delček mora živeti in dihati. A ne živeti samo kot del sam zase, ampak kot drobec — delček celotnega dela, podati se mora v okvir celote tako, da se popolnoma stopi v eno samo sliko z njo.

Zato mora umetnik najprej izbrati sredstva, ki bo z njimi svojo zamisel najlepše in najboljše ponazoril. Arhitekt (stavbenik) bo izbral najpripravnější material (les, kamenje, opeko), okraske (poslikanje, rezbarije, vlite ali izklesane modele). Kipar si bo poiskal primeren kamen ali les, bron ali mavec. Slikar oljnate barve in platno, svinčnike, krede, papir, ali bakreno ploščo, ali leseno desko, tuš, grafit itd. Pesnik, pisatelj zopet obliko: če hoče samo pripovedovati dogodek kot se je zgodil, bo vzel obliko proze, balade, romana, novele; če bo hotel malo svoje duše dati zraven: romanco, črtico; če samo čuvstvo in občutke svoje duše: prosto ali vezano obliko lirčne pesmi. Dramatik: če bo hotel napraviti veličastno pogibelno borbo človeka z njegovimi strastmi, bo vzel obliko tragedije; če ne bo šel tako globoko, navaden igrokaz; ako bi se rad ponorčeval iz ljudi, bo vzel obliko komedije ali satire; če bi še huje bičal, bo izbral farso.

Ko bo imel zbrano in določeno vse to, bo šel v podrobno izdelavo. Izbral si bo primerne barve, primerno pozo, poiskal bo lepih, novih, originalnih besedi, blagodečeh, ali krepkih rim itd.

Vse to in podobno mora premisliti umetnik, ko gradi in ustvarja. Tu v podrobnem delu mu pride na pomoč njegova spretnost, njegovo znanje in usposobljenost, dočim igra v prvem delu najvažnejšo vlogo duša in njene zmožnosti: fantazija, čuvstvenost, občutenost, iznajdljivost.

Tako vidimo, da mora imeti ustvarjena umetnina dva glavna dela: vsebino v primerni obliki (formi). So pa naziranja različna: ali je važnejša pri umetnini vsebina ali oblika. Ali zadostuje za lep umotvor sama vsebina brez primerne, lepe oblike, ali lepa oblika sama, ki ji je vsebina podrejena. Mislim, da niti eno niti drugo ni pravo. Najpopolnejši, najlepši umotvor bo pač tisti, ki nam predločuje lepo vsebino v lepi obliki. Čim lepše je oboje, tem lepša je umetnina. In dalje menim še, da je večje važnosti vsebina od oblike: četudi bi bila oblika pomanjkljiva, bi vendar imeli užitek in duševni hasek od dobre vsebine. Če pa je vsebina prazna v lepi obliki, bi uživala samo naša čutnost, a v srcu ne bi odjeknila struna klicu lepe oblike: ker bi nam ne segla v srce, bi nas pustila hladne. Umetnost pa nima samo namena zadovoljevati našo čutnost, ampak predvsem: lepšati naše življenje, našega duha pa dvigati k Bogu, ki je pričetek in konec umetnosti, sam najvišja lepota, najčiščejša umetnost.

MARIJI. KSAVER MEŠKO.

Vse svoje lepe tihe misli
zaupala sem Tebi,
saj ti si moja sladka Matí,
kako zaupala Ti ne bi?

Vse svoje skrite težke boje
bom Tebi izročila,
saj Ti si moja močna Matí,
Ti z mano bodeš se borila.

Vse cvetne vence slavne zmage
pred Te bom položila,
a v večnosti boš Ti, Kraljica,
me z vencem slave okrasila.

VERICA. ZVONA PRIMČEVA.

Zihó je legel večer na vso dolino od Snežnika do Vremščice. Visoko gori na obronkih so šumeli bori uspavanko skromni vašici pod seboj. Iz njiv je dehtelo in klicalo opojnotežko poletno življenje. Šmihelski in narinski zvon sta si klicala Zdravo Marijo.

Sredi vasi ob vodnjaku so se igrali otroci. Deklice so si vpletale v lase mak in plavico; v očkah jim je žarelo mlado življenje.

Na pragu nekoliko oddaljene hiše se je pojavila žena. Oči so se ji zazrle proti vodnjaku.

„Verica!“

Od vodnjaka sem se je odzval otroški glasek:

„Že grem, mama, že grem!“

Dekletce je teklo, rdeče krilce ji je vihralo v zraku, mak v laskih se je zibal semintja, pod bosimi nožicami se je dvigal prah.

„Ne tako hitro! Lahko se spotakneš in padeš! — Kakšna pa si!“

Dekletce je vse rdeče in zasoplo obstalo pred materjo, ki ji je skrbno pogladila skuštrano glavico . . .

To je bila Verica v vsej ljubkosti svojih petih let.

Takrat so bili časi, ko se je cvet njene otroške sreče razvijal v toplem žaru mamine in atekove ljubezni. V njeni lepi duši je prekipovalo bogastvo in veselje. Včasih, ko je šla v polje trgat rože, se je zdela sama sebi mala kraljčica zlatega

klasja, rož in življenja, ki je kipelo okoli nje. In ji je bilo srce tako polno neznane sladkosti, da je tekla domov, položila materi z rožami ovenčano glavico v naročje in zaihtela:

„Mamica, zlata mamica!“

In ko je dvignila ljubki obrazek k mami, so bile oči male kraljičice polne solzic.

— — —

Prišli pa so novi časi. Verica se je prebudila iz lepih sanj. Široko so se ji odprle oči in duša ji je začutila:

„Kaj se je zgodilo, da je vse veselje umrlo? Kakšni so ti ljudje, ki hodijo mimo mene? In še bori, ti lepi kraški bori, pojo vse drugačno, vse bolj žalostno pesem kot nekdanj . . .“

In je poslušala Verica, o čem govorijo ljudje. Slišala je besedo „vojska“. Bila ji je neumljiva. Vojska! Njena nežna duša, vajena krasote poljskih rož in zlatega klasja, negovana ob skrbi očeta in ljubezni matere ni občutila pomena tuje besede.

Slutila je vendar, da ne more biti vojska kaj lepega, kaj veselega, podobnega krasoti njenih rož in pesmi visokih borov . . .

Napočil je dan, ko je prvič segla v njeno mlado dušo, med rože in pesmi, kruta roka.

S polnim naročjem cvetlic se je vračala s polja. Čudno se ji je zdelo, da je mama ne pričakuje pred hišo. Stopi v sobo. Za mizo sedi mama, obraz ima pokrit z rokami, joče. Verica položi cvetlice na mizo in se oklene mame.

„Mamica, zakaj jočeš, mamica zlata moja . . .“

Iz ljubkih očes zdrsneta dve svetli solzici. Mati vzame ljubljeno v naročje, ji poljubi žalostne očke in zaihti:

„Verica, otrok moj, ateka nama bodo vzeli!“

Drugi dan je videla ateka, kako je odhajal. Tako lep je bil in žalosten kot še nikoli. In ko se je poslavljaj, je imel solze v očeh. Mama se mu je vrgla okoli vratu in zaprosila:

„Ne hodi, France, ne hodi od naju!“

In Verica ga je prijela za roko:

„Atek moj, ostani!“

Atek pa jo je poljubil na čelo, jo pokrižal in —

Verica se je sesedla na stol in jokala. Vedela je, da ne bo ateka videla nikoli več, vedela je, da odslej mamica ne bo nikoli več vesela . . . Takrat šele je vstalo v njeni duši grozno spoznanje:

„To je tisto, to je — vojska —“

Živeli sta z mamo žalostno, samotno življenje. In so pretekli dolgi, dolgi meseci, pa ni bilo žarka, ki bi posvetil v njuno žalost. Ni bilo pisma od ateka, ne poročila o njem. Tam od Soče so grmeli topovi in mrzlo je spreletavalo Verico in mater . . .

Polagoma je pesem topov tam ob Soči pojemala, dokler ni čisto onemela. — In vračali so se vojaki. Ti zdravi, drugi ranjeni, a vsi srečni. Koliko deklic je dobilo svoje ateke nazaj! Verica se ni čudila, zakaj njenega ni, ni upala nanj, obe z mamo sta vedeli, da ga ne bo. —

Dolgo potem so prišli tuji ljudje v dolino. Njih govorice Verica ni umela. Mama ji je povedala, odkod so prišli. Verica je začutila neznano mržnjo do temnopoltih ljudi s črnimi, neprijaznimi pogledi. Zdelo se ji je, da so prav tisti, ki so ji ateka vzeli.

Tudi pri sosedovih so se nastanili tujci. — Nekoč, ko je mama poslala Verico tja, je stal na pragu tuj deček. Široko se je zasmejal in oči so se mu predrzno

svetile. Rekel je nekaj, pa Verica ni razumela. Stekla je v hišo. Sosedova mati so stopili Verici naproti.

„Ali ti je nagajal hudobnež? Tudi našim ne da nikoli miru. Moj Bog, zakaj si nam poslal to nadlogo v hišo?“

In ko se je Verica vračala, jo je prihajaček čakal pred hišo. Verica se ga je zbala in je stekla. Stekel je za njo in vpil tuje, neumljive besede. Verica je klicala mamo in trepetala od strahu, da je ne bi dohitel. Šele ko se je mama pokazala na pragu, se je smejoč še ustavil, vrgel kamen za Verico in se obrnil nazaj. Vsa brez sape in solznih oči se je oklenila mame:

„Ali si videla, mama? Hotel me je — pa mu nisem nič naredila . . . O, mama — zakaj je tak?“

— — —

Verica je sedela na vrtu. Duša ji je bila razžaloščena kot še nikoli. Visoko nad seboj je slišala šumenje borov. Živo se je spominjala, kako so ji peli некоč, davno, davno, ko je med rožami v polju — mala kraljičica — vriskala in jokala od sreče . . . Tako daleč se ji je zdel tisti čas in v neskončni oddaljenosti tako pravilčno lep . . . — In zaslišala je zunaj s polja žalostno-vabeč glas, tožbo njenih rož:

„Kraljičica mala, zakaj te ni več k nam? O, vrni se — — —“

Verica je vstala in šla. Poznopoletno popoldne se je nagibalo v večer. Med zibajočim se klasjem je blestel mak.

Verica je sela v travo. Iz cvetic si je spletla venček in si ga položila na svetle laske — kot некоč — a danes je bila njena duša žalostna in žalostne so bile rože na njenih laskih.

Vstala je, da bi šla domov. — Nenadoma se je pojavil pred njo hudobni prihajaček. Obstala je. Pa že je hotela steči, toda surovo jo je prijel za ramo in ji strgal venec z glave. Vrgel ga je na tla in poteptal. Zaničljivo se je obrnil in šel.

Mala kraljičica je ostala — brez krone. Pred njo so ležale njene ljubljenske strte, brez življenja, mrtve. V travi nekje je zajokalo tiho, ihteče . . . Kraljičica je sedla v travo in jokala, jokala. — Čutila je, da je tisto, kar je некоč živelo med rožami in pesmimi njene duše, umrlo že davno, davno . . .

— — —

Verica — otrok med neštetimi našimi kraškimi otroci, ki so že v najčistejši mladosti okusili veliko gorje in trpljenje in jim je usoda na nežno, nedolžno čelo vtisnila pečat suženjstva — — —

○○○○○○

BREZ ZAJTRKA.

SALOIGRA V ENEM DEJANJU.

(Konec.)

Špelka (*vstopi zasopljena in se sesede pri vratih na tla*). Nate kavo, gospa! Oh, kako sem trudna!

Potok. (*duši jezo*). Le hitro zmelji in skuhaj. Saj vidiš, kako nestrpno čakam zajtrka. Sedeti boš imela potem dovolj časa.

Špelka. Oh, gospa! To bo pa težko šlo, mlinčka za kavo nimam doma.

Potok. (*plane k nji in jo trese*). Kaj govoriš, nesrečnica? Kje je mlinček? (*Jo še vedno trese.*)

Špelka. Nikar me ne tresite, gospa! Ali mislite, da se mi je kaj zaletelo? Je že tako, včasih pride vse na enkrat. Mlinček se mi je včeraj pokvaril, pa sem ga dala popraviti. Popoldne ga dobim že nazaj.

Potok. Zakaj pa nisi kupila zmlete kave, če veš, da nimaš mlinčka doma?

Špelka. Bog pomagaj, gospa, jaz tudi ne morem vsega v glavi nositi. Pa ne bo nič hudega. Mi bo pa sosedka posodila mlinček. *(Odide hitro.)*

Potok. Kar v glavi se mi vrtil od tega dirindaja. Le čakaj, Špelka, to boš pomnila! Če zamudim vlak, pojdeš še danes od hiše. To je res križ s posli. *(Kratka pavza.)*

Špelka *(se vrne zmagoslavno).* Gospa, šlo je! Kava je kuhana!

Potok. Hvala Bogu! Zakaj mi pa to pripoveduješ! Prinesla bi jo rajši, saj vidiš, da jo komaj čakam.

Špelka. Nisem mogla, gospa! Prav nič mleka ni več, črne kave pa menda ne marate.

Potok. *(razkačena).* Ali se je danes res vse zaklelo zoper mene? Črne ne smem, je strogo naročil zdravnik. Kje pa je mleko, saj ga je še včeraj prinesla mlekarica?

Špelka. Kje naj bi bilo? Sinoči sem si skuhalo kakao.

Potok. *(se trese od razburjenosti).* Škandal, to je škandal! To presega vse meje! V dveh minutah mora biti kava tu, ali se mi pa takoj poberi od hiše!

Špelka. E no, nikar tako hudo! Saj sem že sosedo naprosila za merico mleka. Samo zavrel ji še ni. Pol minute, pa bo. *(Odide.)*

Potok. *(zapre kovčeg, vzame rokavice in dežnik, hodi po sobi).* Grozno je zame to jutro! Za požirek kave toliko jeze! Kako zložno bi lahko hodila na postajo, zdaj se pa moram bati, da zamudim. Brez zajtrka potovati pa tudi ni nič.

Špelka *(skodelico kave in dve žemlji).* Živijo, gospa! Kava je prišla. Poleg tega pa ponižno javljam, da manjka do osmih še dobrih 7 minut. Pet minut vam vzame pot, vlak pa gre točno ob osmih.

Potok. *(obstoji trenutek brez sape, potem pograbi žemlje in jih stlači v dežnik).* Tako torej, zastoj sem čakala na zajtrk in sedaj bom morala pa še teči. *(Vzame kovčeg, stopi k vratom, se obrne in požuga z dežnikom Špelki, da padeta žemlji na tla).* Gorje ti, kadar se vrnem! Le čakaj! *(Odide.)*

Špelka *(pobere žemlji).* Gospa, gospa, žemlje ste izgubili! Hej, gospa, pa srečno hodite in kmalu se vrnite! *(Sede na stol.)* Hvala Bogu, sedaj bom vsaj v miru zajtrkovala, saj sem pošteno zaslužila skodelico kave. *(Odlomi pol žemlje, jo pomoči v kavo in stlači v usta.)*

Zastor.

STORITE TUDI VE TAKO!

CIRILKA ŠIŠKA.

Preveč dragocen je spis Angelin, ki je bil zadnjič tiskan na tem mestu, da bi smel iti hitro v izgubo in pozabljenost. Zato bi jaz zelo želela, da bi si mnogo Vigrednic vzelo Angeline besede k srcu. Zdi se mi celo, da bi orliška organizacija lahko začela med svojimi članicami obvezno uvajati zbiranje izpiskov iz raznih knjig in izrezkov iz časopisov. Treba bi bilo na jesenskem organizatoričnem tečaju udeleženske za to navdušiti in jim čisto praktično pokazati, kako se to dela. Same bi gotovo precej začele in od njih bi se naučile sestre v domačem krožku. Meni se ne zdi nič nemogočega in nič neverjetnega, da bodo v malo letih take zbirke izpiskov med najvažnejšimi predmeti pri prosvetnih tekmah orliške organizacije . . .

Kako si jaz mislim tako zbirko?

Namesto kratkega odgovora berite, kako je nastala moja, in boste vedele, kaj je in čemu je dobra.

Pred leti že sem dobila škatlo iz prav trde lepenke, 25 cm dolgo 11 široko in 10 globoko. Takoj sem si rekla: ta bo kakor nalašč! Seveda mere niso potrebne natanko take, posebno krajša bi škatla prav lahko bila. Zelo dobre so za take namene škatle od cigar.

Ko sem torej škatlo imela, sem si kupila 10 pol belega papirja. Za nekaj časa ga bo dovolj. Tiste pole sem razrezala na dvoje, potem še vsako polovico po dolgem na dvoje, dalje pa vsako tako nastalo dolgo progo papirja počez na troje. Tako sem dobila iz vsake pole papirja 12 majhnih listkov. Te sem zbrala skupaj in sem jih pokonci postavila v škatlo. Potem sem si izrezala še več enako širokih, toda za poldrugi cm višjih listkov iz lepenke in sem jih vtaknila tu in tam med bele listke. Še prej sem pa lepenkam na gornji rob, ki je gledal čez bele listke, napisala prav take naslove kot priporoča Angela: „Vzgoja“, „Zdravstvo“, „Kuhinjski recepti“ itd. Tako je bil torej en konec škatle precej poln, drugi pa popolnoma prazen. Moja skrinjica je bila pripravljena, delo zbiranja se je lahko začelo.

Drugi dan je bila nedelja in jaz sem imela dosti časa za branje. Na mizi sem si odprla vezan letnik pokojne „Slovenke“, ki sem si jo bila izposodila v društvu, zraven sem pa pripravila skrinjico in svinčnik.

Listam, listam, glej, tu je nekaj zanimivega o vzgoji! Nekaj stavkov se mi zdi posebno poučnih in pametnih. Moram si jih prepisati. Brž mi seže levica po listek, desnica pograbi svinčnik. V levi kot zgoraj na listek napišem, kje sem tiste stavke našla. Takole: „Slovenka“, I. str. 99. V desni kot zgoraj pa: Vzgoja volje. Potem prepišem dotične stavke dobesedno na listek in spodaj lahko dodam še datum, kedaj sem jih brala.

Tako popisan listek položim nazaj v škatlo, toda ne med nepopisane listke, temveč v nasprotni kot. Takoj poiščem tudi tisto lepenko, ki ima napis „Vzgoja“, in jo prislonim k onemu listku. En biser za moj bodoči sklad je torej že v skrinjici! Ko berem dalje, mi seveda roka še večkrat seže v škatlo in privleče nepopisan listek. Ž njim naredim podobno kot s prvim. Če napišem nanj kaj o vzgoji, ga denem kar poleg prvega za ono prvo lepenko, če pa napišem n. pr. od zdravstva, bom novi listek prislonila pred prvo lepenko, k njemu pa drugo lepenko z napisom „Zdravstvo“ itd.

Pa ni šlo brez zadrege in težave. Brala sem članek, ki je bil poldrugo stran dolg, jaz bi pa najrajši vsega prepisala. Toda na moje listke gre le nekaj stavkov, k večjemu odstavkov. Ali naj pišem na več listkov? To bi ne bilo priporočati, ker bi težko vsi listki vedno tako skupaj ostali. Zato sem rajši napisala v dveh ali treh stavkih samo poglavitno vsebino tistega članka, spodaj pa, da je dotični letnik „Slovenke“ v knjižnici našega društva, kjer si ga lahko izposodim, če bom kedaj hotela ta članek zopet natanko brati. — Tako ali podobno sem pozneje še mnogokrat napravila. V marsikateri izposojeni knjigi sem brala zlata zrnca, pa jih je bilo preveč, da bi vse spravila na moje listke. Zato sem zapisala samo ime knjige, stran, vsebino in pa lastnika. Kadar tako knjigo rabim, mi moj listek precej pove, kdo jo ima. Skočim k njemu in poprosim na posodo.

Kako mi je to že prav prišlo! Nekoč so me po vsej sili pritisnile sestre, da sem morala na deklinškem večeru govoriti o snagi in redu v kuhinji. Snago in red imam seveda rada, toda od teh rečeh govoriti ali predavati sestram, to je druga reč. Če bi bile sestre rekle: takoj nocoj govori, ne bila bi znala odpreti ust! Tako sem si pa mislila: bom pogledala v zbirko izpiskov. In res sem doma prebrskala vse listke pod naslovom „Gospodinjstvo“, ki je stal zapisan na eni izmed lepenk. Marsikaj sem našla, lepo razvrstila in sestavila tako predavanje, da sem ga bila

sama vesela, pri sestrah sem pa dobila naslov: profesorica! In to niso mačkine solze! Vsega seveda ni bilo na listkih, pač pa sem imela na enem zaznamovano imenitno knjigo in zraven je stalo, da je njena lastnica naša gospodična učiteljica. Stopila sem k njej in ko sem brala njeno knjigo — po treh štirih letih zopet — se mi je zdela še vse lepša ko prvič. Mnogo porabnega za svoje predavanje sem našla v njej.

Včasih pa najdem kaj prepisa vrednega v listih in časnikih, n. pr. v „Domoljubu“. Pri nas „Domoljuba“ nič ne spravljamo, temveč ga samo preberemo in potem porabimo za sto različnih namenov. Vendar, odkar imam zbirko izpiskov, ne pustim vsega „Domoljuba“, da gre v nič. Kar najdem v njem takega, da bi si bilo vredno zapomniti, izrežem in nalepim na prazne listke v zbirki, potem pa uredim kakor zahteva vsebina. Seveda zraven tudi zapišem, iz katerega letnika „Domoljuba“ in iz katere številke sem izrezala.

Gospodinjski tečaj orliškega krožka v Sodražici 1925.

Na ta način se mi je v teku štirih let nabrala skoraj polna škatla popisanih listkov. Zelo veliko veselje imam ž njimi. Skoraj vsa moja učenost je v tisti škatli. Moje tovarišice so morda nekdanj brale ravno take knjige in liste ko jaz, toda danes ne vedo nič o njih ali pa prav malo, meni pa moja učena skrinjica pomaga, da z lahkoto pokličem zopet v spomin, kar sem kedaj brala.

Še to moram dostaviti. Kadar se nabere že debela skladovnica popisanih listkov, je treba njihovo razvrstitev nanovo urediti. Treba je napraviti nekaj novih lepenk in jim napisati novih naslovov. Koliko, pokaže potreba. Tako sem jaz n. p. za naslov „Vzgoja“ imela prvotno en sam napis. Ko je bilo za lepenko s tem naslovom že 30 listkov, sem morala že nanovo razvrstiti. Iz enega naslova sem naredila štiri: „Vzgoja volje“, „Vzgoja srca“, „Vzgoja telesa“, „Samovzgoja“. Še malo pozneje sem morala deliti tudi „Vzgojo volje“ in sem napisala: „Vzgoja k pokorščini“ in „Vzgoja k samozatajevanju“. Tako je šlo dalje in zavoljo lažjega pregleda sem vse listke uredila in razvrstila po abecednem redu.

Na to zbirko sem bolj ponosna, ko na doto in balo, ki me čakata te dni.

DROBCI IZ GOSPODINJSTVA.

Vrtno delo v majniku. Proti sredi meseca, tedaj, ko so rastline že primerno razvite, se prične eno najvažnejših vrtnarskih del: okopavanje in pletev. Okopavanje je za razvoj rastlin velike važnosti. Je ključ, s katerim odpiramo pot zraku in vodi, da more do korenin, zapiramo pa vlagi, da ne more tako hitro izhlapevati. Z okopavanjem zemljo jako izboljšamo, rastlino pa s tem delom v rasti krepko podpiramo.

Gredice moramo okopati vsaj vsake 2—3 tedne; najbolje pa storimo, če okopljemo po vsakem naliivu, ko je zemlja zateptana in so rastline v rasti ovirane.

V zvezi z okopavanjem je pletev, ki nikakor ne sme izostati.

Pletev in okopavanje se izvršita najbolje ob suhem vremenu, nikakor pa ne takoj po naliivu. Pri pletvi moramo posebno skrb in pozornost obrniti nadležnemu trajnemu plevelu.

V majniku tudi ne smemo prezreti tretjega važnega dela: zalivanja. To delo moramo vršiti z vso skrbjo in vztrajnostjo. Posebno pazljivi bodimo ob hladnih dneh. V tem mesecu naj se zaliva raje še ob jutranjih urah nego proti večeru. Zalivaj s prestano, nikakor pa ne z mrzlo, svežo vodo! V ta namen jo izpostavite vsaj za nekaj ur toploti solčnih žarkov. Mrzla voda je rastlinam strup, ki jim vsekakor več škoduje nego koristi. Zalivajmo raje poredkoma in temeljito, nego pogostoma a pomalem. Zemlja mora biti do spodnje plasti dobro z vlago prepojena. Primeroma največ mokrote potrebujejo rastline ob času cvetja.

Ta mesec tudi še sejemo: nizki in natični fižol, ohrovt, redkvico, kumare, buče, solato, špinačo, pozni korenček, poletno endivijo. Pričnimo s presajanjem zelenjadnih sadik in sicer: solate, pese, zelene, póra, paradižnika.

Paradižnik je pri nas na deželi še vse premalo upoštevan, dasi bi zaslužil kot kuhinjska dišavnica odlično mesto. Presajamo ga na prosto šele v drugi polovici meseca majnika. Zelo je občutljiv in ga kaj rad vzame mraz, če je pre zgodaj presajen. Posadimo ga v dobro pregnojeno, zrahljano zemljo v zavetno, solčno lego po 1 m vsakebi. Takoj ko ga presadimo, mu preskrbimo tudi oporo, 1 m visok kolec, ter ga skrbno privežimo. Dobro mu tudi pognojimo s kompostom, gnojem, ob deževju z gnojnico. Paradižnik zahteva nekoliko več oskrbe nego druge rastline. Vsak teden mu poščipajmo vse vmesne poganjke, ki se tako radi pokažejo za listi (zalistni poganjki ali zalistniki). Tudi ob korenini rad nanovo požene, zlasti, če mu dobro gnojimo; vse te poganjke je treba pridno ščipati. Po potrebi ga prirezujemo. Pustimo mu 2—3 glavne vrhe in samo te skrbno gojimo. Ker potrebuje paradižnik mnogo vlage iz zemlje, mu temeljito zalivajmo, pri tem pa je paziti, da ne poskropimo cime. Proti jeseni, tedaj ko rast takorekoč ponehava, odščipnemo paradižniku

vse vršičke, da se rast ustavi in se vsa moč v rastlini porabi za razvoj in zoritev nastavljenih plodov. Jako napačno pa bi ravnali, če bi obenem z vršički poščipali tudi zelene liste, kar se pri nas tako rado pripeti. S tem paradižniku veliko škodujemo. Plodovi ne zoré pravilno in na ta način dobimo malovreden, kisel pridelek.

O pranju. V2. številki letošnje „Vigredi“ smo čitale, da je lepo snažno perilo ponos čednostnega dekleta. Marsikatera čitateljica se gotovo z menoj vred strinja s pisateljico onega članka, da je res veliko bolj spoštovanja vredno dekle, ki hodi na zunaj bolj preprosto oblečena, pa ima čedno perilo, kot ona, ki pod kričečo moderno opremo skriva zanikrno, morda celo umazano in raztrgano spodnjo obleko.

Res je, da je v sedanjih velikih draginji po poštenem potu težko biti kos vsem številnim izdatkom, zato pa tembolj grajamo one lahko miselnice, ki v slepem drvenju za modo kupujejo tudi za spodnjo obleko blago, ki že po par tednih razpade (floraste nogavice!) in se ne dá dobro mašiti in ne krpati. — Dokler skrbi dekle le za svojo lastno opremo, že še kako gre, toda če premislimo, kakšne matere bodo nekoč ta razvajena dekleta, nas mora biti strah. Res je, ljubezen do otrok marsikatero stregne, da postane sčasoma v svojih potrebah skromnejša, a mnoge ne pridejo nikdar do tega in jaz bi lahko z imeni navedla nesrečne mlade zakonce, ki največ trpe baš vsled potratnosti in ničemurnosti mladih žena. Česar se Micika ni naučila, seveda tudi Miconna ne bo znala.

Te opazke so mi ušle mimogrede.

Nimam namena, z grajo koga odbijati od nežnega deklškega lista; hočem le onim, ki so resne volje, pokazati, kako naj postopajo pri pranju, da dosežejo tako zaželeno belino perila, ne da bi radi tega pred časom izgubilo trpežnost.

Zelim, da se o povedanem pogovorite tudi na deklških sestankih in da ena ali druga ravno v tem listu sporoči, kako se ji je priporočena metoda obnesla.

Doslej smo v naših krajih prali navadno na način, kakor ga opisuje pred kratkim umrla s. L. M. Purgaj v svojem „Gospodinjstvu“.

S takim postopanjem so se dosegli tudi res kar dobri uspehi, vendar bi si upala trditi, da smo potratili za pranje nekoliko preveč časa in da smo tudi perilo prehitro razprezali, uničevali.

Priporočala bi zato, da poizkusi vsaj ta ali ona sledeči način: Razberi perilo in namoči kar v hladni vodi (najboljša je čista dežnica ali snežnica). Debelejši in bolj zamazani beli kosi pridejo na dno, tanjši in čistejši na vrh. Nama-kaj kaki 2 uri. Nato kos za kosom izžmi, potem pa dobro namili in pregneti na mizi, da se peni. Zlasti bolj zamazanih delov ne prezri. Tako premencane kose vlagaj zopet v istem redu v čeber in pusti brez vode ležati čez noč. Zjutraj vlij na tako pripravljeno

perilo čisto vrelo vodo in počakaj le toliko, da moreš z roko blizu, potem takoj začni izžemati kos za kosom. Mencati ti ni dosti treba, ker je milo čez noč mesto tebe opravilo delo.

Ako bi se ti kak kos le ne zdel dovolj čist, prekuhaj ga — vnovič namiljenega — v loncu ali popari še enkrat z vrelo vodo, vendar za navadno malo zamazano in nezaprano perilo tega ni prav nič treba. Lahko takoj preideš k izpiranju v tekoči vodi. Studenčnica je pretrda in slabo izpira, zato je dobro, da jo prekuhaš, ako nimaš na razpolago rečnice, deževnice ali druge mehke vode.

Ako tako očiščeno perilo izplakneš še v prav nalahko plavljeni vodi in posušiš na solncu, sem prepričana, da boš s svojim delom prav zadovoljna. Z razmeroma majhnim trudom boš dosegla tako zaželeno snežno belino in kar je še več vredno: perilo ostane čim dalje časa trpežno. Pazi le še, da pri ovijanju perilo bolj stiskaš kot zavijaš. Lug, soda in razni pralni praški pač res vzamejo umazanijo iz perila, zato bomo morale za posebno trdovratne madeže uporabljati seveda tudi te, a za navadno namizno, posteljno in živотно perilo pustimo taka jedka sredstva. Današnja draginja nas k temu naravnost sili. S prej opisanim postopanjem po lažji, cenejši in krajši poti dosežemo celo boljše uspehe, zato se je bomo gotovo z veseljem oprijele vse, ki ljubimo lepo belo perilo.

Nadejam se, da bom kmalu zvedela od katere, kako se ji je priporočena metoda obnesla.

Serviranje. I. Kako se pripravi jedilno mizo. Gotovo si že imela priliko obudovati lepo pripravljeno mizo za obed. Kar prijetno občutje te obide pri spominu nanjo in obenem si želiš, da bi tudi sama znala vse okusno in lepo urediti, kadar pridejo k tebi dragi gostje ali če celo praznuješ rodbinsko slavnost. Zato se bomo danes o tem razgovarjale.

Najprej moram naglasiti tole: ne misli, da je treba pri obedu Bog ve kako dragocenega jedilnega orodja (pribora) ali finega porcelana. Prav prijetno je seveda, če imaš take dragocenosti; toda večkrat je treba misliti, kako se okusno pripravi jedilna miza tudi s preprostimi krožniki in navadnim priborom. Na to pa le glej, če je količjak mogoče, da so krožniki enaki in pribor ene vrste.

Miza je lahko podolgasta ali okrogla. Za večje pojedine, n. pr. novo mašo, svatbo, jo postavimo tudi v obliki podkve, t. j. počez postavimo kotoma še druge mize, da ima tole obliko. Glavno je, da imajo povabljeni dovolj prostora. Računati moraš, da je za vsakega gosta treba 65–75 cm prostora pri mizi. Ni prijetno, če sede gostje v gneči, in tudi ne, če so tako oddaljeni drug od drugega, da ne morejo med seboj udobno občevati.

Mizo pogrnemo najprej z volnenim blagom, da pri postavljanju krožnikov in drugega ni ropota. Nato pogrnemo bel namizni prt. Če je

miza sestavljena, jih je treba več. Sredi mize podolž je pogrnen lep vezan prtiček (namizni tekač). Nanj postavimo vse, kar ostane na mizi med vsem obedom. Sredi mize postaviš steklen ali porcelanast nastavek s pecivom ali sadjem; pri velikih mizah jih je treba več. Vsekakor pa ne sme na mizi manjkati cvetja. Za sredino mize vzemi večjo vazo, manjše vaze pa postavi še na desno in levo bolj proti koncu mize. Na mizi stoji tudi solnica (ena ali več) z drobno soljo in vrči ali steklenice z vodo. Pazi samo, da ni na mizi preveč nastavkov, previsokih šopkov in drugih posod, ker vzamejo preveč prostora in gostom zapirajo pogled na drugo stran mize. Tudi se s tem namesto vesele, dobrohotne postrežljivosti vidi le nekako bahato razkošje, ki na goste ne vpliva prijetno. Za posebno svečane prilike se miza ob robu in okoli tekača okraši z bršljinom ali tudi z drobnimi smrečnimi vejicami.

Za vsakega gosta pripravi dva krožnika: plitvega in globokega. Globokega postavi na plitvega in položi nanj prtič (servijeto), ki ga polagajo tudi na desno stran krožnika. Ako imaš v načrtu razvrtitve jedi tudi takozvano „predjed“ (t. j. pred juho), postavi na globok krožnik še enega plitvega. Na prtič položi lepo odrezan kos kruha ali žemljico.

Pribor polagamo tako: ob desni krožnika nož, ob levi vilice, žlico pa povprek nad krožnikom. Včasih pa položimo vse troje ob desni in naslonimo na steklen podstavek.

Za vsakega gosta je treba pripraviti tudi kozarec za vodo. Če pride na mizo „predjed“, se servira lahko pivo v čašah. Vino pride na vrsto navadno po juhi. Kolikor pijač je, toliko kozarcev dobi vsak gost pred svoj krožnik, da ima poseben kozarec za vsako vrsto pijače. Kozarci stojijo tik ob krožniku proti sredini mize; oni za vodo je prvi ob desni. Seveda poskrbi tudi za brezalkoholno pijačo, da ustrežeš tudi abstinantom in otrokom, če so med gosti. Prav ljubko je, če položiš za vsakega gosta na prtič nageljček ali vrtnico, da si jo gost zatakne pred začetkom obeda v gumbnico. Paziti pa moraš, da je pecelj čist in suh, da ne umažeš prtiča in gost obleke. Ne jemlji za okrašenje mize močno dišečih cvetic, zlasti ne v zaprtih prostorih, ker marsikdo močnega vonja ne prenese.

Ako je povabljenih precejšnje število in bi pred pričetkom obeda vzelo določanje prostorov mnogo časa, si gospodinja spiše imena posameznikov na lepe kartice, ki jih potem položi na vsak krožnik, ozir. prtič. Pri tem se lahko ozira na želje gostov, kolikor so ji znane; vsekakor pa mora paziti, da odkaže odličnejšim gostom boljše mesta, ki so za mizo ob zidu.

Tako bi bila pripravljena miza za opoldne ali zvečer.

Če pa povabiš goste na kavo ali čaj, je treba priprave v manjšem obsegu. Mizo pogrneš in okrašiš na podoben način. Navadno smo

rabile za kavo posebno lepo barvane prte in prtiče; zdaj pa so v rabi za take prilike krasni prti in prtiči s kleklanimi čipkami ali vezeni v luknjičasti ali izrezani vezadini.

Mesto krožnikov pripravi skodelice z malim krožnikom spodaj in malo žličko. Na mizi je pripravljena sladkornica (posoda za sladkor), tenko narezan kruh ali žemlje, razne vrste peciva, sirovo maslo, med, marmelada, stepena smetana v steklenih posodah ali ličnih skledicah. Za čaj je treba tudi nekaj narezanih limon in steklenica z rumom.

Kako serviraš kavo. Kavo in mleko prineseš na mizo v zato določenih kanglicah na pladnju (taci). (Čisto po domače je, če prineseš kavo že nalito v skodelicah na mizo, samo sladkor si vzame gost sam.) Gospodinja ponudi in prosi, da si gostje sami nalijejo. Če ne prično takoj, prosi za dovoljenje, da jim sama nalije. Vsakega lahko vpraša, če želi bolj belo ali črno. Svojo skodelico nalije nazadnje. Sladkor naj si vzame gost sam.

Ako serviraš po kavi še torto in drugo pecivo, odnesi prazne skodelice in postavi pred vsakega gosta majhen krožnik in nože ali žličke.

Kako serviraš čaj. Čaj se prinese v kanglici na servirni deski, ali se kuha na mizi v samovarju. Paziti je treba, da pride na mizo vroč. Glede nalivanja je pomniti isto kakor pri kavi.

Pri čaju servirajo dostikrat tudi obložene kruhke, to so majhne in tenke rezine belega ali črnega kruha, ki jih gospodinja namaže s

sirovim maslom in obloži z gnjatjo, z raznimi vrstami klobas, s trdo kuhanim in na kolesca zrezanim jajcem, s slanino itd. Vsak kruhek naj bo po možnosti drugače obložen. Lepo jih potem naloži na krožnik in postavi na mizo.

Ako serviraš take kruhke, postavi na mizo poleg skodelic tudi majhne krožnike. Nožev ali vilic za to navadno ne rabimo.

(Dalje.)

KUHINJSKI RECEPTI.

Guljaš iz fižola. Dobre vrste fižol skuha do mehkega. Na masti ali fino sesekljeni prekajeni slanini zarumeni veliko drobno zrezane čebule, dodaj hude in sladke paprike in zelenega petršilja. Končno prisuj malo moke. V zarumenelo stresli odcejen fižol, zalij ga z mlačno vodo in pusti dobro prevreti. — Lahko ga malo okisaš.

Zeljnat rižoto. Zeljnato glavo osnaži in zreži kot za prisiljeno zelje v pol prsta debele rezance. Ob novini jih popari, pozneje to delo lahko opustiš. V kozici razbeli malo masti, zarumeni v nji malo čebule, nato pa stresli vanjo odtečeno zelje. Praži naj se tako dolgo, da se prične mehčati. Zdaj dodaj par pesti opranega riža in praži skupaj z zeljem še par minut, nato pa zalij z govejo ali zelenjavno juho. Osoli, prideni paradižnik in malo popra.

Ko je jed na krožniku, lahko po nji potreseš zribanega parmezana.

Ravnatoko lahko delaš rižoto iz ohrovtá, ki je mogo finejši, le proti koncu mu dodaj par zrn stolčenega česna, ki se jedi zelo prilega.

Z A O Č I I N R O K E.

ODGOVORI.

--- a --- k. Prav, da hočete že pripravljati gorke stvari za prihodnjo zimo. Spodnja jopica (majica) se dela lahko iz volne ali rjave (neobeljene) pavole. Če delamo iz volne, moramo vzeti precej dobro volno, ki je trikratno sukana; pavolo pa ne najtanjšo. Sledeči predpis velja za pleteno majico, srednje debele niti. Igle (dolge) vzamemo precej debele, da je delo bolj ohlapno in se v perilu preveč ne skrči. — Začnemo na 144 petelj na spodnjem robu prednjega dela in pleteno 240 vrst: dve desni dve levi. Nato na vsakem koncu pletemo na 29 petljah naramnice, vmesnih 56 petelj pa zadelamo. Naramnice naredimo poljubno število vrst, kakor namreč hočemo bolj ali manj izrezano pri vratu. Ko so naramnice gotove, nasnujemo med obojimi naramničnimi petljami zopet 56 petelj, da jih imamo zopet 144. Zdaj pletemo zadnji del tudi 240 vrst in zadelamo na običajni način. — Za rokav nasnujemo 118 petelj in pletemo 28 vrst s tanjšimi iglami, da se za pestjo prime roke; potem pa še 132 vrst z debelejšimi iglami in zadelamo. Nato sešijemo rokav in stan ter vstavimo in vsijemo vanj rokav. Pri stanju lahko pustimo spodaj kakih 10 cm nesešitega, da se lažje oblači in bolje uleže čez boke. Nazadnje

skvačkamo okoli vrata vrsto luknjic, v katere vpeljemo barvast trakec in zavezujeemo, da nam ne lezejo rokavi preveč v zapestje.

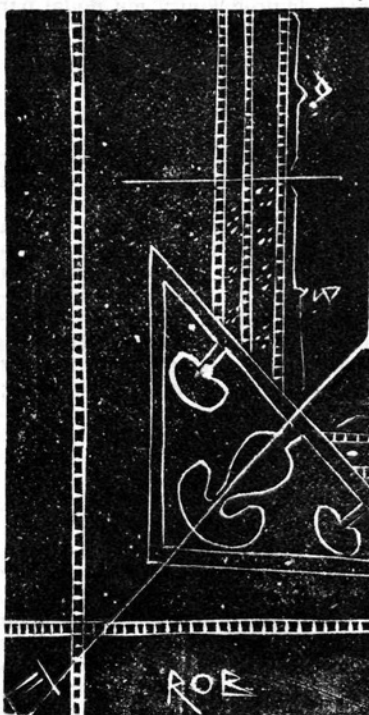
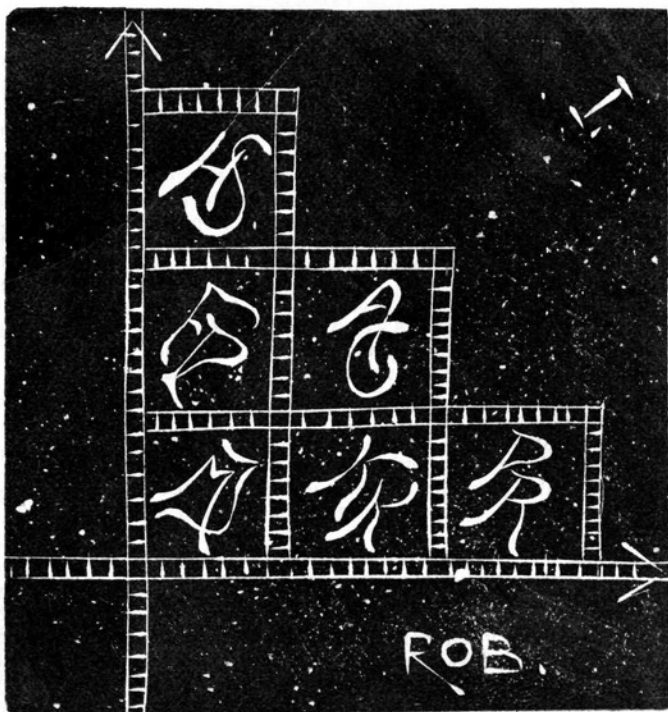
Anastazija 10. Seveda bo Vigred skušala ustreči tudi Vašim željam. Nekaj takega je bilo že v zadnji številki in danes tudi. Prav hvaležna Vam bom, če me o priliki še kaj opomnite. — Pomožne knjige v slovenščini imamo od P. Renzenberg: Kvačkanje (1 knjiga). Pletenje (1 knjiga). Založila je knjigarna Kleinmayr-Bamberg v Ljubljani. V nemščini je mnogo dobrih knjig; n. pr.: Beyers Handarbeitsbücher,

za pletenje Band 23, Heft 1	
" 24, " 2	
" 46, " —	
za kvačkanje " 17, " 1	
" 18, " 2	
" 19, " 3	

Zaloga: Otto Beyr, Leipzig, a si lahko naročite v vsaki knjigarni. Vendar moram pripomniti, da so zdaj te knjige zelo drage, približno 40–50 Din ena, ali morebiti celo več. Jaz imam to zbirko že nekaj let, zato ne vem natančno sedanje cene. — Želim Vam mnogo uspeha pri Vašem delu in se zelo čudim Vaši podjetnosti. Lep pozdrav!

Navodilo za ažurni okrasek robcev, prtičev itd.

Vzemi za robec kos mehke, bele tkanine v velikosti navadnega žepnega robca. (Navadne kontenine imaš 120 m ravno za 6 robcev dovolj.) Izpuli dobre 3 cm od roba 5 do 8 nitk na vseh 4 straneh, upogni potem rob in pripni tik ob izvlečenih nitkah, potem pa 5 do 6 nitk zveži in prišij z ažurnim šivom k robu. Potem obšij ravno tako tudi nasprotno stran. Za navadne robce to kar zadostuje. Če uvežeš še lep monogram, bodo prav lični in hitro gotovi. — Če hočeš imeti bolj okrašene, načrtaj si z mehkim svinčnikom kolikor mogoče v isti legi z nitkami tkanine vzorec št. I., ozir. ga sama lahko še poljubno razširiš. S črto zaznamovano nitko izpuli — pa le do zaznamovane točke; tam jo prereži in ž njo vstreci še 5 do 8 drugih nitk (kolikor si jih izpuli za rob!) Tako stori pri vseh zaznamovanih črtah. Pri izrezavanju postopaj prav previdno (ostre škarje) da ostanejo robovi, ozir. koti, gladko obstriženi in da v nasprotni smeri prerežeš ravno iste nitke, ker utegneš sicer mesto okraska imeti kos zrezanega blaga. Ko med ažuriranjem prideš do kota, kjer so prerezane nitke, ga skrbno obzankaj (kakor gumbnice!) da bo ličen in trpežen hkrati. Dokler ne znaš prav lično zanjkat, se tega dela raje ne loti, ker bi bilo škoda blaga.

Monogram višji seveda le svoj in sicer v sredino srednjega kvadrata.

Vzorec II. kaže, kako lahko sestaviš sama okrasek za vrhno rjuho, blazino, draperijo, namizni prt i. dr.

S kleklanimi ali rišeljé vložki se lahko sestavijo prav zelo lični okraski.

Katera zna eno ali drugo sama, si pomaga najlažje. — Vzorce za rišeljé dobi za prav neznatno odškodnino (par dinarjev!) po lastni izbiri v naravni velikosti tiskane na papir v vsaki trgovini za ročna dela v Ljubljani. — Sicer pa je v vsakem kraju kje blizu učiteljica ročnih del ali kako drugo izvežbano dekle, ki bo rada pomagala z nasvetom.

Pripomnim, da rišeljé vzorce priporočam le za take predmete, ki se ne pero prepogosto, ker tudi pri najbolj spretnem delu ono mnogo izrezavanje nikakor ne pospešuje trpežnosti.

Ker se te vrste ročno delo — namreč ažuriranje — zadnja leta skoro najbolj goji, getovo tudi naše Vigradnice ne bodo hotele zastajati, ker je res tudi lično, dovolj trpežno in silno preprosto.

NB. Kleklani trikotni vložek priporočamo k rjuham, blazinam, ker je trpežnejši; rišeljé-trikot pa se lepo poda k zavesam, raznim prtičem in sploh tam, kjer radi redkejšega pranja ne trpi toliko.

» Vzorec I. naravna velikost; vzorec II. 1/3 naravne velikosti.

ORGANIZACIJA

MINKA SVETLIN PIŠE.

Urednik je Minki sporočil o uspehu zbirke za-
njo in jo pozval, naj se sama zahvali v »Vigredi«.
Nato je prišlo od Minke pričujoče pismo.

Ljube sestrice!

Gallspach, Oesterreich, 7./IV. 1925.

Rada bi zletela kot ptica-orlica k svojim sestricam v domovino. Toplo bi se zahvalila za pomoč vsaki posebej in ji tiho zašepetala, kako sem ta teden srečna. Še zadnje dni so močile trdi pisemski papir ubogega slepca solze skrbi in bojznosti za bodočnost, češ, zdravje se tako počasi vrača, stroški zelo naraščajo — kaj bo?! Že sem bila pripravljena na vse. Vedela sem sicer, da se v mojih očeh polagoma prikazuje uspeh, vendar sem pričakovala resnega zdravnikovega povelja, naj se vrnem in tiho vdam v usodo slepih . . .

Vsa sreča pa se je zbrala sedaj in me zadela na en dan. Zvedela sem: Na obe očesi bom še videla — tako je povedal zdravnik — in Vigrednice mi hite na pomoč!

Ljube sestrice! Roka mi ne more „napikati“ dovolj zahvale za Vašo sestrinsko ljubezen. Kot vsem svojim dobrotnikom kličem tudi Vam v domovino: Bog povrni, Bog blagoslovljaj vsa Vaša dela!

Kako lepi so spomini nazaj na čas moje težke bolezni, ki se je končala s popolno oslepelostjo! V najhujših urah, ko so se moji blagi domači dobrotniki na vse načine trudili, da bi mi olajšali trpljenje, so mi stale na strani tudi sestre Orlice in Vigrednice. Marsikatero bridko uro so mi s svojo sestrinsko navzočnostjo in tolažbo olajšale. Ko sem polagoma okrevala in se potrpežljiva Beatka* ni utegnila z mano ukvarjati, so prišle same Orlice-sangvinke in so me učile korakati. Ko je bila že tema pred mojimi očmi in sem doma hrepenela po delu, je prihajala Vigrednica v lepem in grdem vremenu in mi dajala opravka s to tablico. (Učila jo je pisave slepih. Op. ur.) Če pa one le ni bilo, je prišla po mene druga, me odvedla na svoj dom in me ondi med domačimi kratkočasila. Ko so se mi noge še tresle od slabosti, sem oprta na prav to sestro zahajala v cerkev in k angelski mizi, poiskati si novih moči. — Še sedaj mi brne v spominu ob nedeljskih popoldnevih.

Minka Svetlin, i

gib iz brnskih prostih vaj (vložka)

v cerkev in k angelski mizi, poiskati vesele pesmi sester Orlic in mladenk

* Minkina tovarišica Angela, ki ji je dala ime Beatka-flegmatka.

(Pri pisanju sta me zmotila dva trobentača, ki v tihi harmoniji ponavljata vesele in žalostne pesmi. Prenehala sem to svoje pikanje in vesela poslušam trobentača. Zdi se mi, da ponavljam med Orlicami nekdanje brnske vaje.)

Težak pa je spomin na poskočne pesmi, ki jih je Manica* igrala na klavir.

Bridka je bila zavest: slepa sem, nikoli več k telovadnemu nastopu! Zaželela sem ob takih prilikah, da bi mi Manica zaigrala »Sirota jaz . . .« ali »Le enkrat bi videl . . .«, toda nikakor se ni dala pregovoriti, da bi mi te melodije zaigrala.

Tako sem preživela prve tedne po bolezni doma ob skrbnem negovanju blagih dobrotnikov med samimi dobrimi ljudmi. Čakala sem na zadnji najhujši napad na možgane — ki so ga zdravniki napovedovali. Zato sem bila včasih ob mislih na večnost prav dobre volje, toda misel, da morda ostanem sicer živa, zraven pa brez luči — kljub življenju mrtva — me je navdajala z grozo. Ah, potrpežljivost je res dragocena čednost!

Kadar je pa najhujša sila, je roka božja najbolj mila. »Minka, še boš videla!« je vzkliknilo nekoč pred menoj. Spoznala sem po glasu blago sestrinsko dušo, ki mi je prinesla to novico. Navdušeno mi je pripovedovala o čudnem zdravljenju z radijem in o izrednih uspehih. »Če je božja volja, tam boš ozdravela. Ne skrbi za denar in za spremstvo. Bog bo pomagal«.

In res so mi blaga srca z veliko krščansko ljubeznijo pripomagla, da sem tu, odkoder bom prišla v domovino zdrava, če je Bogu všeč.

Zdravje lepo napreduje. Oči so se zadnje tedne znatno boljšale. Razločim že solnčne žarke na tleh in tudi svetlejšje predmete. Zdravnik pravi, da moram na vsak način še ostati, ker je gotovo, da bo zdravljenje imelo uspeh, samo prekiniti ne! Da bom mogla ubogati, ste mi ve, mile sestre Vigrednice, tako lepo pripomogle — Bog plačaj tisočero Vam in vsem, ki so na katerikoli način moji dobrotniki.

Ljube sestrice! Rada bi Vam več pisala o stvarih, ki jih že po malem vidim, kako jih zagledam in kako bom imela veselo Veliko noč – toda glavno je, da se Vam zahvalim, da mi prihajate na pomoč, da me vodite skozi temo

k l u - č - i , k s - o - l - n - c - u , k s - v - e - t - l - o - b - i .

Bog plačaj! Bog živi!

Hvaležna Minka.

IZ ORLIŠKE CENTRALE.

Priprave za orlovski tabor morajo biti take, da organizaciji in posameznim članicam več koristijo nego tabor sam. Ako so priprave dobre, se pravi: take kot morajo biti, ima organizacija od njih toliko, da končno tabor sam brez posebne škode lahko celo odpade. Res je, da se v tem slučaju ne bomo proslavile v očeh gledalcev, ki bi naš tabor posetili, toda naše požrtovalnosti, ki smo jo razvijale med pripravami, nam nihče ne more vzeti — šla bo z nami po vseh potih skozi življenje. Res je, da se v tem slučaju ne bomo sešle s sestrami po domovini in ne bomo na lastne oči videle v celoto zbranih celokupnih uspehov organizacije, toda notranja vzajemnost in sesterska sklenjenost v naših vrstah ostane nedotaknjena, ker duh organizacije je odvisen od notranjih sil, ne od ble-

stečih zunanjih uspehov. Res je, da v tem slučaju ne bomo mogle izdati prihrankov, ki smo jih devale na stran za stroške ob taboru, toda varčnost, ki smo se ji posvetile ob mislih na tabor, bo ostala še dalje naša lepa lastnost, ker smo uvidele, da varčno življenje ne zahteva žrtev, saj veselje nad lepimi uspehi stokrat odtehta tisto malo zatajevanje. Naj torej nobena sestra ne opusti najresnejših priprav za tabor, ker te priprave so najboljše članiško delo za organizacijo in najboljše organizacijsko delo za članice. Boa živi!

Oddelek ROŽNI DOM je v »Vigredi« pred oddelkom ORGANIZACIJA, čeprav je »Vigred« znana in sprejeta za glasilo Orlic. Nekaterim se to zdi nekoliko čudno, čeprav ni niti najmanj. Pa nikar si ne razlažite tega z dejstvom, da

* Hčerka Minkinega gospodarja.

je pač naročenih na „Vigred“ poleg Orlic veliko število deklet, ki niso in ne morejo biti Orlice. Ni to pravi razlog. Sestre, nekaj drugega je! Naše glasilo „Vigred“ hoče Orlicam pokazati in dopovedati, da se njihova orliška in organizacijska dolžnost pričinja v rodni hiši ali sploh doma, z drugo besedo: v ROŽNEM DOMU. Dekle, ki v Rožnem domu ni na svojem mestu, bo tudi v Društvenem domu zanič. Društveni dom ne sme biti poseben svet, svet sam zase, biti mora samo šola za lepo in prav urejeno življenje v Rožnem domu. Krščansko in slovensko življenje v družinah, ki žive po naših belih Rožnih domovih, naj bo prva naloga društvenega dela! Dekle, ki se pride zapisat v orliško organizacijo, naj bi se ne vprašala samo: Ali sem resnično katoliško dekle? Ali sem zgledna v javnem življenju? Ne, to dvoje ni dovolj! Vpraša naj se tudi: Ali sem doma kot tak in tak ud družine na svojem mestu? Ali spoštujem starše? Ali sem bratom in sestram ljubeča sestra? Ali ljubim svoj dom in visim z vsem srcem na rodni grudi? Ali se zavedam svoje dekliske in ženske dolžnosti, da mi je skrbeti za lepoto, red in snago v zunanosti in notranjosti doma...? Ali si pridobivam s pridnim delom in resnim učenjem zmožnosti, ki jih bom v življenju potrebovala kot ženska sploh, posebej morda kot omožena žena, gospodinja, mati? — Taka in podobna vprašanja si mora pogosto stavljati vsaka Orlica. Sploh bi bilo treba sestaviti nekako ogledalo vesti, po katerem naj bi si Orlice včasih skupno na sestankih, še večkrat pa posebej same zase izpraševale vest in se na ta način obvarovale pred nevarnostjo, da začno naloge organizacije iskati tam, kjer jih ni, ali vsaj ne v poglavitni meri. Prav posebno bi bilo tako skupno izpraševanje po orliškem ogledalu vesti priporočati na sestankih pred orliškimi prazniki. Kako bi ostal živ v naših krožkih pravi in pristni deklisko-orliški duh! — In še nekaj bi bilo treba! Da bi revizorka, ki pride v krožek pogledat, ne pregledala samo dela predsednice, tajnice, blagajnice itd. v krožku, da bi ne revidirala samo njihovih poslovnih knjig itd., temveč da bi šla ž njimi domov in pregledala njihovo delo v Rožnem domu. Ali je ondi v redu domača hišna knjižnica (ali je vsaj »Vigred« primerno spravljena...?), ali so sobe pometene, snažne, ali je perilo in obleka čedno spravljena, ali je posoda v kuhinji dobro oskrbovana... itd. Da, to bi bilo potrebno! In če bi bila odbornica v Društvenem domu sicer vzorna, v Rožnem domu

pa neredna, naj bi ji revizorka ne dala pohvale, ampak — nos! — Ker pa teh reči še ni v orliškem poslovniku, naj jim »Vigred« — pripravljala pot — — Bog živi!

Tekme so v teku. Kakšen bo izid, bomo seveda mogle pozneje poročati. Upamo, da bodo častno uspele, saj se je pokazalo mnogo zanimanje zanje. Gotovo je pa že danes dvoje. Prvič: toliko bo pri tekmah uspeha, kolikor je bilo zanje resnega dela in priprave. Drugič: toliko zares dobrih članic ima orliška organizacija, kolikor se jih te dni ni in ne bo odtegnilo tekmam. Sestre, po tem se ravnajte! Bog živi!

Za sestro Minko Svetlin, je prišlo do Velike noči vsega skupaj 4735 25 Din. Vsem darovalcem lep Bog plačaj! Posameznih imen ne bomo objavljali — kot je bilo napovedano — orliški krožki so pa poslali kot sledi:

Orliška srenja, Središče	50—
Orliški krožek, Središče	100—
„ „ Sv. Helena	10—
„ „ Vel. Nedelja	10—
„ „ Preska	10—
„ „ Sv. Lovrenc na Pohorju	14 50
„ „ Sv. Tomaž pri Ormožu	50—
„ „ Raka	25—
„ „ Št. Vid nad Ljubljano	100—
„ „ Vinica	10—
„ „ Šoštanj	60—
„ „ Velike Lašče	41—
„ „ Rakek	100—
„ „ Vrhnika	200—
„ „ Šmarje Sap	20—
„ „ Boh. Bela	72—
„ „ Boh. Bistrica	20—
„ „ Maribor	50—
„ „ Oplotnica	58—
„ „ Ormož	20—
„ „ Toplice	22—
„ „ Vače pri Litiji	10—
„ „ Loče pri Poljčanah	25—
„ „ Radovljica	52—
„ „ Verd	150—
„ „ Skofja Loka	100—
„ „ Zagorje	150—
„ „ Šiška pri Ljubljani	50—
„ „ Sv. Pavel pri Preboldu	25—
„ „ Sv. Križ pri Ljutomeru	425—
Dijaški „Orel“ Marjanišče	21 50
Bogoslovski „Orel“ Ljubljana	30—
Bogoslovski „Orel“ Maribor	50—
Ženska zveza Ljubljana	200—
Orlovski odsek Ribnica	50—

SESTRE SESTRAM.

Loče pri Poljčanah. — Mislim, da bi bil čas, da se tudi me enkrat oglasimo v naši lepi „Vigredi“, katero naše članice komaj pričakujejo. Naš krožek še ne obstoji čisto eno leto. Steje sedaj 19 članic, med temi 14 telovadkinj. Imamo mesečno dve seji in dva sestanka. Priredile smo 15. in 22. februarja Krekovo igro „Tri sestre“.

Uspeh je bil lep. Sedaj se pridno pripravljamo za tekme. Da bomo lažje šle na tabor, si bomo ustanovile „Čebelico“. Bog živi! *Ter. Marguč.*

Zagorje ob Savi. — Tudi naš krožek je izgubil svojo predsednico, požrtvovalno gdično Mici Hauptmanovo. Zavaljo svojega krščanskega prepričanja in delovanja je bila kazensko pre-

stavljena „v hribe“ k Sv. Miklavžu nad Celjem. Težko smo se poslovile od ljubljene sestre. Toda če preganjalci mislijo, da je s tem udarjeno tudi naše organizatorično napredovanje, se kruto motijo. Poguma nam niso vzeli in še bolj krepko bomo stopale po začrtani poti ko doslej. Res si zelo želimo, da se naša vrla predsednica čim prej vrne med nas, toda dokler je to nemogoče, hočemo krepko stati na lastnih nogah. Njej pa kličemo: Bog živi in na skorajšnje svidenje!

Sv. Jurij ob Juž. žel. — V nedeljo, dne 22. sušca, so priredile naše sestre Orlice krasno igro z naslovom „Roka božja“.

Vidi se, da so sestre zopet začele živahneje delati v našem krožku. Res, lansko leto so postale mrtve, zdaj so pa, hvala Bogu, zopet oživele.

Občinstvo je ves čas napeto gledalo. Čuli so setudi glasni klici pohvale češ, le tako naprej, mi vam hočemo pomagati. Bog živi! *Gledalec.*

Trbovlje. — Trboveljske Orlice krepko in odločno stopamo za orlovskim praporom. Letos se nam je pridružilo precej novih, a bilo bi jih lahko še mnogo več, ko bi bila pri nas dekleta kot se gre. A so mnoge sirotke, ki so vredne, da jih obžalujemo. Njihov namen je: izživeti se, a duša jim je deveta briga. Ponižnost, čistost in vse, kar diči pravo dekle, so te dekleta zavrgle in drviijo dalje v pogubo.

A me Orlice hočemo biti značajne in natančno izpolnjevati lepa orliška načela. Marljivo hočemo sodelovati zlasti sedaj, ko bomo razširjali Društveni dom. Pa tudi za tekmo se že pripravljamo, saj ima za nas veliko važnost in korist.

Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
a delo in trud nam nebo blagoslovi! —

Bog živi! *Ivanka.*

Dob pri Domžalah. O naši dekliski zvezi še gotovo niste nič slišale, ljube „Vigrednice“. A ne mislite, da so nas otožni zimski dnevi uspa-vali v brezdelnost. Pridno smo prebirale „Vigred“, katera obišče marsikatero med nami, in nam je prinašala košček pomladi v zimskih dneh.

Udeleževale smo se sestankov (teh je bilo sicer malo, ker imamo določeno samo vsako drugo nedeljo v mesecu za sestanke) in smo radi iger, pri katerih sodelujemo, bile večkrat zadržane. Uganile smo marsikaj koristnega in prijetnega v družbi društvene predsednice gđc. učiteljice, ki vodi obenem tudi naš tamburaški zbor. Pri dobro uspeli akademiji, ki so jo pri-redili naši Orli, smo tamburale, pa tudi pri igrh tamburamo. Znamo tudi peti. Če pa mislite, da pretiravamo, pridite se prepričat, boste vedno dobrodošle! — Bog živi!

Stari trg pri Ložu. — Naš gosp. tečaj, ki je trajal 7 tednov, je zaključila v nedeljo 8. febr. okusno prirejena razstava z vsemi mogočimi vzorci ročnih del in perila. Sevedani manjkalo tudi raznih dobrot iz kuhinje, ki je bila glavno to-rišče tečaja.

Da je pa tečaj res dosegel svoj pravi na-

men, se imamo zahvaliti naši vzorni in požrtvo-valni voditeljici, ki si je znala pridobiti srca učenk, da so se bale trenutka, ko bodo morale tečaj zapustiti; za vse prejete lepe nauke ji mo-remo le reči: Dobri Bog naj Vam povrne vse stoterno!

Kako so ti tečaji potrebni in koristni za naša kmetska dekleta, so uvideli že mnogi naši moške, ki so začeli misliti celo na stalno ku-hinjo v fari, kjer naj bi se vsako leto vršil enak tečaj. Ob sklepu pa se čutimo dolžne, da se na tem mestu zahvalimo tudi Orliški podzvezi, ki se toliko trudi, da s pomočjo teh tečajev vse-stransko izobrazí članice in vzgoji iz njih umne in poštene gospodinje. Pa tudi drugače se je začelo v krožku živahno delovanje. Pripravljamo se namreč na akademijo, ki pa kajpada ne sme zaostajati za onimi prejšnjih let. Bog živi!

Sosestra.

Sv. Peter pri Mariboru. — Orlovska ideja pri nas živi, živi tudi v našem krožku. Zato naj zvedo še drugod po naši domovini nekaj o šent-petrskih Orlicah.

Vesele smo rade, saj tudi ne moremo dru-gačne biti. Eno leto obstoji naš krožek — smo torej še mlade in nepoznane — a prav zato smo vesele in se radujemo lepe mladosti. Čez teden pridno pomagamo starem pri delu, v nedeljo pa pohitimo z veseljem k sestankom, k telovadbi ali pa k prireditvi. — Dne 7. febr. se je poro-čila članica Marija Pretnar. V krojih smo jo spremljale do oltarja, med službo božjo smo ji zapele slovo. Bila srečna!

Ker nimamo telovadnice, moramo telovaditi na prostem in smo seveda sedaj zaostale s te-lovadbom. In še druge ovire imamo! A teh ne boste zvedele, drage Vigrednice. Orlica se ne sme ničesar ustrašiti in zato se tudi me ne bo-jimo bojev! — Sestram širom Slovenije pa kličem: Na plan! Bodite pogumne v delu za našo organizacijo! Bliža se pomlad, glejmo, da bo vzcvetelo po naših krožkih novo življenje. Pc-zdravljene! Bog živi!

Rezika Peršuh.

Št. Vid nad Ljubljano. — Dne 25. marca je priredil orliški krožek nastop v novem domu. Prireditve je bila pestra, deloma prav lepa, na vsak način pa — predolga! Kar je pri takih re-čeh nad dve uri, je odveč. Ena misel nas je pa navdajala pri vsaki točki posebej: Kako prav je za ta krožek, da so mu vzeli prejšnjo pred-sednico gdično Minko! Poprej je mislil, da brez nje ne more nič, sedaj pa vidi, da vendar more. Pregarjanje naših vrlih učiteljic je rodilo poleg drugih dobrih sadov tudi tega: šentviški krožek stoji odslej na lastnih nogah! Če morda gospoda na visokih mestih ne ve, kje bi bilo še treba odstraniti kako neljubo osebo, naj se obrne na Orliško podzvezo, tam najbolj vedo, pri katerih krožkih so Orlice še premalo samostojne in sa-modelavne ... Orlicam v Št. Vidu čestitamo!

Uredništvo.

DROBIŽ

ZRNA IN PLEVE.

Pajke jedel. Slavni zvezdoznanec Mädlar je bil še majhen deček, ko je izrazil očetu željo, da bi postal naravoslovec. Oče mu ni dal posebnega poguma. „Sinko“, je dejal, „to ni lahka reč.

Naravoslovec se ne sme ničesar ustrašiti. Tako pogumen mora biti, da zna celo pajke požirati, ne da bi občutil stud“. Mali Mädlar se ni ustrašil. Čez nekaj dni je prišel k očetu v delavnico in je krepko zasajal zobe v kos kruha. Veselo je vzkliknil: „Ata, že znam!“ Ata je radovedno pogledal, kaj je tisto, kar njegov sinko že zna, in je v svoje veliko začudenje videl, da je dečkov kruh namazan s sirovim maslom in zabeljen z dobro rejenimi — pajki. — Deček je postal velik mož, ki se ni zbal vsake malenkosti. Česa vsega ne doseže jeklena volja!

Moderno. Gospa: Prosim, pokažite mi lep klobuk, ki pa mora biti prav od zadnje mode. — Modistka: Prosim, sedite za par minut! Moda se pravkar menja.

Kdo je osel? V vlaku sta sedela skupaj jezuit in trgovski potnik, ki se je hotel iz patra norčevati. Potnik: Ali vam je znano, da v Parizu vselej, kadar obesijo jezuita, obesijo zraven tudi osla? — Jezuit: Potem pa le oba zahvaliva Boga, da nisva tam. —

Pri mesarju. Gospodinja: Tele kosti so tako velike, ali bi mi jih hoteli presekati? — Mesarjavajencu: Tone, presekaj teje gospe kosti.

Na železnici. Železniški čuvaj možu, ki hodi po železniškem tiru: „Čujte, tam pa ne smete hoditi; je prepovedano. Mož: „O kako

pa! Še peljal bi se bil lahko, saj sem kupil karto, pa mi je vlak ušel.

Otroška odkritost. Mala Micika joka, ko pride teta na obisk. Teta jo hoče tolažiti in pravi: Micika, ti boš tako grda, če boš jokala. — Micika še vsa v solzah nekaj časa gleda teto, nato pa pravi: Oh teta, kako zelo si morala ti jokati!

Slaba tolažba. Mlad oče svojemu prijatelju: Moja hčerka bo že kmalu dve leti stara, pa še ne govori nobene besede. — Prijatelj: Le potolaži se! Moja žena mi je povedala, da je šele v četrtem letu začela govoriti, a zdaj —

Hvaležen berač. „Milostljiva gospa, dajte mi ubogajme, vam bom zelo hvaležen.“ „Povsod vas bom priporočal tovarišem.“

Kdo bo za zgled? Učitelj svari otroke pred kajenjem: „Nikar ne pušite! Majhnim zelo škoduje. Tudi jaz nisem, dokler sem bil nedorasel. Šele pri vojakih sem začel.“ — Majhna deklica dvigne roko: „Prosim, naš ata pa še sedaj ne.“

Na planinah. Turist: „Ali bi lahko v tej koči prenočil?“ Pastir: „Čez dan lahko, ponoči pa sami spimo notri.“

Res škoda. Petrček: „Oh, mama, koliko lepih kamenčkov je tu na bregu!“ — Pavelček: „Kaj ko ni nobenega okna, da bi jih metali v šipe!“

Uljudno. Berač: „Oprostite, gospod, ali niste izgubili denarnico?“ — Gospod seže v žep: „Ne, nisem je izgubil!“ — Berač: „O, hvala Bogu, ali vas smem poprositi za majhno podpora?“

UREDNIŠKA MOLČEČNOST.

Manica. Vaš „Dopis“ ni dopis, ni spis in ni pismo na gospo Selmo. Upam, da ste se med tem umirili in se zavedali, da je tudi „spoznanje“ v življenju potrebno.

Rezika Špeglar. Vaša pesem „Marija, ljuba mati“ je prav lepa in Vam priporočam, da jo uvrstite med svoje vsakdanje molitve. Za tisk pa le ni, ker ni umetniško sestavljena.

Radoslava. Tudi Vaša pesem je prav lepa, le škoda, da oblika ne dopušča natisa. Mislim, da Vam sami delajo Vaše pesmi prav veliko veselje, zato le pridno pesnikujte!

Mara M. Misli niso napačne, v besede jih pa nerodno povijate in vse skupaj še bolj nerodno spravljate na papir. Pismo zahteva svojo obliko in dopis ali spis tudi.

Benjamina pri Sv. Juriju. Kakor kaže dopis od Vašega krožka v rubriki „Sestre sestram“ ni več treba priobčevati Vašega dopisa.

Mih. Justin. Ali niste prejeli moje dopisnice? Zakaj ne pošljete več?

Roza Matoh. Povejte mi, ali ste res zgolj iz otroške naivnosti napravili neverjetnost, da ste iz „Ženskega sveta“ prepisali svoj „Pred durmi“ in ga poslali meni? Ali ste imeli poseben namen? Naj bo kakorkoli, jaz sem bil tako nespreten, da sem se ujel, morda me izgovarja priznana resnica, da ubogi uredniki ne morejo brati vsega, kar se kje tiska. Kaj pa opravičuje Vas? Jaz ne najdem olepševalnih okoliščin, še manj pa „Mirjam“ iz „Ženskega sveta“, ki poziva na odgovor mene in Vas. Prav

ima. Moj odgovor je kaj klavern — kakšen bo Vaš, me ne zanima, „Vigred“, Vam kliče: z Bogom!

Gusti M. „V spomin“ ni napačna stvarca — ali je skoz in skoz Vaša? Prosim za Vaš natančni naslov.

Fanči V. Vaše oglate črke so prav pri-

merne za Vaše pesmi, ki so tuintam tudi dokaj oglate. Vaše pravo, oziroma celo ime pa zastonj iščem — — —

Sodražica. Zakaj Vaš krožek ne pošlje dopisa o gospodinskem tečaju? In vendar mi je Vaša s. Angelica osebno obljubila! Ali ne veste nič lepega povedati?

Prejeli smo in priporočamo:

Slavko Savinšek, Poredni smeh. — Ljubljana, izdala in založila Kmetijska tiskovna zadruga, Janez Trdinova ulica 8. Cena 25 Din.

To je zbirka 31 otroških pesemc, ki so deloma prav ljubke in umetniško dovršene. Pesnik je našim bravkam znan po svojih spisih v „Vigredi“, znan pa tudi kot priden „Orličev“ pesnik pod imenom Savin. Če povemo, da je dve tretjini pesemc iz „Porednega smeha“ prinesel že „Orlič“, ni treba šele dopovedovati, da je zbirka lepa in za naše male primerna. Knjiga ima tudi kakih deset slik, ki so se pa umetniku slikarju dokaj manj posrečile kot Savinu pesmi. Vendar bo vsak otrok iskreno vesel, če bo našel med Vigrednicami dobrotnico, ki mu bo kupila ob primerni priliki Savinškov „Poredni smeh“. Oprema knjige je tudi prav lepa.

Dr. Jože Jeraj, Narodni prerod. Maribor, 1925. Prosvetna knjižnica I. zvezek. Tiskarna sv. Cirila. Po pošti 13 Din.

To je po svoji vsebini najlepša in času najprimernejša knjiga, kar jih je izšlo zadnji čas v slovenskem jeziku. Vsak naš človek jo mora s premislekom prebrati, zato naj si jo po možnosti naroči vsaka Vigrednica, za društvene knjižnice je pa naravnost neodpušljivi greh, če si je ne omislijo brez obotavljanja. Dr. Jeraj je neizčrpen zaklad prelepih misli in toplo objemajočega čustvovanja. Če bi kaj dal na take reči, bi mu „Vigred“ k tej knjigi prav iskreno čestitala.

Mali Lord, roman. Angleško napisala Fran-

čiška H. Burnett, posl. K. Pribil. Založila Jugosl. knjigarna v Ljubljani. Cena nevez. 24 Din, v platno vez. 36 — V resnici zlata povest! Pristna umetnina, ki za par ur popolnoma zavzame tvojo pozornost, da ne moreš prenehati pred koncem. Zraven se ti pa mehča srce in smeje duša. Ko si pri koncu, pogledaš vase in vidiš, da te je junaček te povesti poboljšal, kot te drugače poboljša samo — izpraševanje vesti! Vigrednice, berite!

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a
znamka

GRITZNER in ADLER

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika
Pouk v vezenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila!

Na veliko! Telefon 913 Na malo!

Naročajte knjigo

Mati vzgojiteljica!

Knjiga je že v tisku in bo do konca maja izšla. Njen prihod povsod z veseljem pozdravljajo. „Slov. Učitelj“ je prinesel prav toplo priporočilo.

Naročila po znižani ceni se sprejemajo še **ves mesec maj** in sicer bo stal izvod za te naročnice samo **16 Din** s poštnino vred. Hitro se torej odločite in naročite knjigo po dopisnici:

Uprava „Vigredi“, Ljubljana, Ljudski dom.

„Vigred“ izhaja vsak mesec. — List izdaja Orliška podzveza v Ljubljani. — Uredništvo in upravnništvo v Ljud. domu. Za članice je list plačan s članarino, za druge stane 25 Din; če se naroči 15 izv. le 20 Din. Odg. urednica: Cilka Krekova.

Tisk tiskarne Tiskovnega društva v Kranju. 4259—25

Priporočā se tvrdka
JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

ob vodi blizu **Prešernovega**
spomenika kjer dobite: vse po-
trebščine za šivilje, krojače,
čevljarje in sedlarje, modno in
galanterijsko blago, nogavice,
rokavice, palice, jedilno orodje,
toaletno blago

na veliko in malo!

Naročila po pošti se izvršijo hitro in točno.

Flor nogavice
po Din 24, 30 in 36
vseh barvah razpošilja
R. Stermecki, Celje 367
— Pišite po cenik! —

Dekleta!

Kupujte le pri onih, ki inserirajo v našem listu!

Najboljše

„PFAFF“ šivalne stroje

pripravne za krpanje, umetno vezenje,
po ugodnih cenah in plačilnih pogojih
priporočā

IGN. VOK

Ljubljana
Sodna ul. 7.

Celje

Kralja Petra c. 33.

Novo mesto
Glavni trg.

Datumi!

Na veliko! Na malo!

Štampilje vseh vrst

CIRIL SITAR

LJUBLJANA, Sv. Petra c. št. 13.

Numeratorji!

Pečati!

Klišeeji!

Zavarujte svoje žitljenje,
poslopje in premičnine le pri

**VZAJEMNI
ZAVAROVALNICI**

v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

PODRUŽNICE:

Celje, Breg 33;

Zagreb, Pejačevićev trg 15;

Sarajevo, Vrbanja ulica št. 4.

TISKOVNO DRUŠTVO V KRANJU

Izvršuje točno v najkrajšem času in po nizkih cenah: knjige, časopise, lepake, vabila, vsakovrstne trgovske in društvene tiskovine. V zalogi imamo vsakovrstne tiskovine za župnijske in občinske uprave. Moderno urejena tiskarna in knjigoveznica. — Konkurenčne cene!

Nova založba

Ljubljana
Kongresni trg 19.

..

Vse pisarniške potrebščine. ❁❁ Vse knjige.

Vsaka

previdna gospodinja

rabi

v svojem gospodinjstvu

JUHAN

najboljši pridatek

k hrani

**Dobi se v vseh špecerijskih
trgovinah.**

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom).

priporoča vse potrebščine za orliški kroj: rips za bluže, ševijot za krila, čepice, nogavice orlovske znake i. t. d. Dalje trakove za načelnice in predsednice, odznake s tiskom in vse poslovne knjige in tiskovine za orliške krožke. — **Zaloga šmink, pudra, vazelina in mastiksa za šminkanje igralk.** — Dobijo se tudi za proste vaje potrebne note. — **Posreduje nakup vseh društvenih potrebščin. — Kupujte le pri lastnem podjetju!**
Nalagajte hranilne vloge v „Centralno čebelico“, ki jih obrestuje po 6%.